

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Tenis osob se speciálními potřebami

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Rostislav Čichoň, Ph.D.

Vypracovala:

Magdalena Slavíková

Praha, 2021

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne

.....

podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce PhDr. Rostislavovi Čichoňovi, Ph.D. za vstřícnost, trpělivost a cenné rady při konzultacích, které mi byly poskytnuty.

Především bych ráda poděkovala svým rodičům za všestrannou podporu po celou dobu studia.

Abstrakt

Název: Tenis osob se speciálními potřebami

Cíle práce: Cílem bakalářské práce je shrnout dosavadní poznatky týkající se tenisu osob se speciálními potřebami v kontextu s historickým vývojem.

Metody: Bakalářská práce je koncipována jako přehledová studie. Zdrojem informací pro bakalářskou práci byla především volně dostupná odborná literatura, vědecko-populární články a další odborné prameny především z internetových zdrojů zabývajících se tématem tenisu na vozíku u osob se speciálními potřebami.

Výsledky: Práce přináší aktuální přehled odborné a populárně naučné literatury týkající se tenisu osob se speciálními potřebami. Část práce je věnována historii tohoto relativně mladého sportovního odvětví. Jsou zde popsána aktuální pravidla, specifika kladená na výzbroj a výstroj. Je zde zmíněna problematika klasifikace v soutěžích na mezinárodní a národní úrovni. Část práce je věnována technice úderů, které jsou vysoce specifické a odlišují se od standardního tenisu.

Závěry: Závěrem této bakalářské práce je třeba zdůraznit potřebu popularizace sportu osob se speciálními potřebami, jako jednoho z prostředků udržení samostatnosti a cestě k plnohodnotnému životu osob se speciálními potřebami.

Klíčová slova: tenis, tenis na vozíku, handicap, historie, vybavení, tenisový vozík, tenisová raketa, pravidla, forhend, bekhend, podání, klasifikace, kvadruple, paraplegie

Abstract

Title: Tennis for people with activity limitations

Objectives: The aim of the bachelor's thesis is to summarize the existing knowledge about tennis for people with activity limitations in the context of historical development.

Methods: The bachelor thesis is carried out as a review. Scientific literature, popular science papers and other sources, especially Internet sources dealing with the topic of wheelchair tennis were the source of information for this bachelor's thesis.

Results: The thesis provides an up-to-date overview of scientific literature related to tennis for people with activity limitations. Part of the work is devoted to the history of this relatively young sports industry. There are described the current rules, the specifics of armaments and equipment, and mentioned the issue of classification in competitions at the international and national levels. Part of the work is devoted to the technique of strokes, which are highly specific and different from standard tennis.

Conclusions: In conclusions it should be mentioned the necessary to popularize the sport of people with activity limitations, as one of the means of maintaining their independence and the path to a full life.

Key words: tennis, wheelchair tennis, handicap, history, equipment, tennis cart, tennis racket, rules, forehand, backend, serve, classification, quadriplegia, paraplegia

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle a úkoly.....	10
2.1	Cíl práce	10
2.2	Úkoly.....	10
3	Metodologie	11
4	Historie tenisu	12
4.1	Historie tenisu ve světě	12
4.2	Historie tenisu v České Republice	18
5	Výstroj a výzbroj	29
5.1	Tenisová raketa	29
5.2	Sportovní invalidní vozík.....	31
5.2.1	Obecný popis vozíku	33
6	Pravidla tenisu na vozíku.....	37
6.1	Pravidlo dvojího dopadu	37
6.2	Vozík je součástí těla hráče.....	37
6.3	Pravidlo uvádění míče do hry	37
6.4	Pravidlo o ztrátě bodu	38
6.5	Pravidla invalidního vozíku	38
6.6	Pravidlo o proporcích vozíku	38
6.7	Pravidlo o pohybu na vozíku pomocí nohou.....	39
6.8	Pravidlo v zápase chodícího (tj. „zdravého“) tenisty a tenisty na vozíčku	39
6.9	Profesionální tenista na vozíku	40
7	Kategorizace hráčů tenisu na vozíku aneb klasifikace tenisu na vozíku	41
7.1	Pojem Klasifikátor	41
7.2	Pojem klasifikace u tenisu vozíčkářů.....	41

7.3	Paraplegici aneb skupina OPEN	42
7.4	Kvadruplegici a skupina QUAD	43
7.5	Kategorizace hráčů podle ITF	44
8	Základní tenisové údery	45
8.1	Podání.....	45
8.2	Příjem (return).....	49
8.3	Forhend	50
8.4	Bekhend.....	52
8.5	Volej.....	55
9	Soutěže v tenise na vozíku.....	57
9.1	Mezinárodní turnaje tenisová Tour vozíčkářů	57
9.2	Mistrovství světa družstev – World team cup.....	58
9.3	Paralympijské hry.....	58
9.4	Mezinárodní turnaje na našem území	58
9.5	Mistrovství České republiky - ČTSV Tour.....	59
10	Diskuze	61
11	Závěr	63
12	Zdroje.....	65
12.1	Literární	65
12.2	Internetové zdroje.....	66
12.3	Seznam obrázků a zdroje.....	71
12.4	Seznam použitých zkratk	72

1 Úvod

V současné době nabývá na významu problematika sportů osob se speciálními potřebami. V dobách ještě nedávno minulých byly osoby se speciálními potřebami na periferii zájmu, či byly přímo ukryvány před zraky veřejnosti. Jistý obrat především v západní části světa nastal již ve druhé polovině dvacátého století. V té době vznikla celá řada sportovních oborů věnujících se osobám se specifickými potřebami. Nicméně v České republice došlo k významnému obratu až v devadesátých letech minulého století po sametové revoluci. V kontextu liberálních změn ve společnosti nastal tlak zařadit jedince s různými handicapem do společnosti. Smyslem bakalářské práce na téma Tenis osob se speciálními potřebami je přiblížit problematiku tenisu na vozíku osob se speciálními potřebami.

Téma práce jsem zvolila hned z několika důvodů. Prvním je skutečnost, že se sama tenisu věnuji již od svých sedmi let a mám k němu velmi blízký vztah. Druhým důvodem volby tématu je fakt, že nebývá častým námětem bakalářských prací, a proto mi připadalo zajímavé ho zpracovat, a to také z toho důvodu, že velice obdivuji bojovnost, motivaci a psychickou odolnost lidí s handicapem nejen na tenisovém dvorci, ale i mimo něj. V posledních letech se tento sport velmi rozvíjí a stává se tradicí nejen v zahraničí, ale i v České republice. Tenis na vozíku patří k nejpoblárnějším sportům tělesně handicapovaných, stává se tradicí a získává i pozornost medií.

V této práci se budu věnovat tenisu osob se speciálními potřebami, především historickému vývoji tohoto sportovního odvětví na našem území v celosvětovém kontextu. Dále se budu zabývat speciálními požadavky kladenými na výstroj a výzbroj tenistů, pravidly, klasifikací postižení a z ní vyplývajícími kategoriemi, soutěžemi organizovanými na našem území a mezinárodní úrovni a v neposlední řadě se budu věnovat technice a speciálním kondičním požadavkům na tenisty se speciálními potřebami.

2 Cíle a úkoly

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je shrnout dosavadní poznatky týkající se tenisu osob se speciálními potřebami v kontextu s historickým vývojem

2.2 Úkoly

- Volba strategie vyhledávání odborných zdrojů
- Vyhledání vhodných literárních zdrojů v elektronických databázích a v knihovnách
- Oslovení odborníků na danou tematiku
- Souhrn odborné literatury
- Vyvození závěrů

3 Metodologie

Bakalářská práce je koncipována jako přehledová studie. Jedná se o druh empirického výzkumu – z řeckého *empeirica* = zkušenost, který je založený na zkušenosti, konkrétně na sběru dat samotným výzkumníkem, přičemž výzkum je systematický proces, jehož cílem je získání nových poznatků (Hendl a Remr, 2017). Přehledová studie je druh výzkumné práce, pro jejíž realizaci autor využívá sekundární analýzu dat či informace již dříve publikované. Výsledná práce je potom shrnutí takto získaných informací do celistvých tematických bloků. Zdrojem dat a informací pro tuto bakalářskou práci byla především volně dostupná odborná literatura, vědecko-populární články a další prameny, především z internetových zdrojů zabývajících se tématem tenisu na vozíku u osob se speciálními potřebami. Pro vyhledávání odborných zdrojů na internetu a v zahraničních elektronických databázích byl použit jako hlavní termín: „wheelchairtennis“ v kombinaci s těmito klíčovými slovy: „history, equipment, racket, rules, forehand, backend, servis, classification, quadriplegia, paraplegia“. Pro hledání v českých pramenech na internetu byla použita česká alternativa: „tenis na vozíku“ v kombinaci s klíčovými slovy: „historie, vybavení, tenisový vozík, mechanický vozík, elektrický vozík, tenisová raketa, pravidla, forhend, bekhend, podání, klasifikace, kvadruplegie, paraplegie, světový žebříček, současnost, tenisový turnaj, soutěže“. Vyhledané odborné a populárně naučné články či identifikované vhodné internetové zdroje byly poté hlouběji zkoumány za účelem nalezení vhodných informací pro tuto přehledovou studii. Vzhledem k nedostatku odborné literatury byly použity především internetové zdroje.

4 Historie tenisu

4.1 Historie tenisu ve světě

Tenis pro osoby se speciálními potřebami nezasahuje do příliš dlouhé historie. Vše začalo před necelými padesáti lety v 70. letech 20 století, kdy v Los Angeles došlo k setkání dvou výjimečných osobností, které odstartovaly dějiny tenisu pro vozíčkáře. Tito dva Američané se jmenují Brad Parks a Jeff Minnenbaker.

Jeff Minenbraker hendikepovaný sportovec a terapeut z Los Angeles se zranil při autonehodě v roce 1972, jako paraplegik se stal závislým na svém invalidním vozíku. Byl to velmi vynalézavý, technicky zdatný muž s velkou vůlí a cílem být nezávislý. Na vlastní zakázku navrhl vozík, který bude lehčí a pohyblivější než v té době běžně používané invalidní vozíky. Velmi rád experimentoval a díky tomu se mu podařilo vyrobit invalidní vozík. Při svých experimentech zároveň zkoušel hrát tenis se svými přáteli. (www.cwta.cz, 2021)

Brad Parks utrpěl při freestylovém lyžování v roce 1976 nehodu, po které následně ochrnul od pasu dolů. Po pěti měsících po úrazu na lyžích opouští nemocnici a je přesvědčen, že se sportu bude věnovat i nadále. Zkouší basketbal, přemýšlí o tenise a dalších sportech, které již dělal v minulosti, a žene ho myšlenka, ke kterému z těchto sportů by se mohl vrátit jako tělesně postižený člověk. Na dovolené se svými rodiči se vrací k tenisové raketě a zkouší odpálit několik míčů. Jakmile Brad Parks poprvé udeřil do míčku, uvědomil si potenciál tohoto sportu a začal mít jasnou představu o hraní tenisu a svém dalším uplatnění. Po déle jak měsíci se vrátil do rehabilitačního centra, kde se od svých přátel dozvěděl o Jeffu Minenbrakerovi, který v ústavu pracoval jako nový terapeut. Již v minulosti přečetl několik jeho článků, které ho velmi zaujaly, a proto se s ním chtěl co nejrychleji setkat. Bezprostředně poté, co došlo k tomuto osudovému setkání, se mezi oběma sportovci vytvořilo pevné pouto a přátelství. (Čichoň, 1999)

Při setkání s Jeffem na tenisovém kurtu si Brad zkouší své první tenisové údery podle instrukcí zkušeného terapeuta. Brada Parkse zaujme vozík, který používá Jeff a který je na první pohled mnohem lehčí a pohyblivější. (Moore a Snow, 1994). Po několika lekcích tenisu se společně rozhodnou, že natočí instruktážní film, ve kterém představí tenis na vozíku. V tomto filmu hrají tenis na vozíku na celé ploše tenisového dvorce podle

pravidel běžného tenisu jen s drobnými úpravami. Pravidla se téměř neliší od běžného tenisu, jedinou výjimkou je pravidlo, které umožňuje dopadnutí míčku dvakrát na zem (tzv. dvoj dopad), a to jednou do dvorce a podruhé i mimo něj (Čichoň, 1999)

V oblasti sportu vozíčkářů se jejich setkání přirovnává k setkání Johna Lenona s Paulem McCartney, kteří navždy změnili populární hudbu. Stejně tak Jeff a Brad revolučně posunuli tenis tělesně postižených do jiné dimenze. Tenis na vozíku se díky těmto dvěma nadšencům dostal do široké veřejnosti a umožnil postiženým lidem návrat do sportovního života. Jejich myšlenky byly v 70. a 80. letech využity k sociálně-politickému hnutí „Sport pro všechny“. (Lake, 2015)

Obr. č. 1 Zakladatelé vozíčkářského tenisu

Zdroj: <https://www.cavendishhealthcare.co.uk>

Brad Parks se stal hnací silou tohoto sportu. Už v roce 1997 vyhrává turnaj v Los Angeles. Stává se sám instruktorem kempu pro postižené a společně s dalšími vozíčkáři začíná organizovat turnaje, nejprve v Kalifornii a poté i v ostatních částech USA. Brad je mužem činu, vizionářem a svých organizačních schopností využívá k šíření tenisu pro vozíčkáře ve Spojených státech i zámoří. Jeho komunikativní dovednosti mu umožnily přivést do tohoto sportu další důležité osobnosti. Další partnerem po jeho boku se stal Randy Snow, Texasan postižený při zemědělské nehodě. Byl výborným hráčem a světovou jedničkou na vozíku. V období od roku 1981-1993 vyhrál deset titulů ve dvouhře. Kromě toho, že byl výborným hráčem, tak jeho výrazná osobnost uměla přivést k tomuto sportu řadu vlivných lidí. V roce 2012 se stal Randy Snow druhým tenistou na

invalidním vozíku po Parksovi, který byl uveden do Mezinárodní tenisové síně slávy. (www.tennis.com, 2014)

Brad Parks, průkopnický zakladatel tenisu na invalidním vozíku prohlásil: „Sport tenisu na invalidním vozíku byl tak důležitou součástí mého života a jsem velmi rád, že mohu sportu a ITF vrátit. Po mé nehodě mi tenis na vozíku dal sport, který jsem si mohl užít se zdatnými přáteli a rodinou, a poté, jak tento sport rostl, mi dal příležitost soutěžit na nejvyšších úrovních.“ (www.longislandtennismagazine.com, 2010)

Obr. č. 2 Brad Parks průkopnický zakladatel tenisu na invalidním vozíku

Zdroj: <https://www.itftennis.com>

Do roku 1980 byl tenis na vozíku fenoménem zejména ve Spojených státech amerických. V roce 1981 přijíždí na turnaj do USA Jean Piere Limborg a odehraje zde šest tenisových turnajů pro vozíčkáře. Je považován za prvního mezinárodního sportovce na invalidním vozíku, který se vrací do Francie a pomáhá tento sport šířit nejen v rodné zemi, ale i po celé Evropě. Jeho tenisové exhibice se účastní i tenisová hvězda Yannick Noah, který následně vyhrál Rolland Garros. (www.tennis.com, 2014)

Roku 1980 vznikla národní organizace tenisu tělesně postižených. Ve vedení je kromě Brada Parkse i David Slatz, Jimworth a Dave Kiley, kteří jsou považováni za zakladatele nového sportu. Organizace zajistila rozšíření tohoto sportu a napomáhala k jeho rychlému rozvoji (Čichoň, 1999)

V roce 1981 vznikla první nadace vozičkářů *Wheelchair Tennis Player Association* (WTPA) a tři roky poté dosáhla obrovského rozmachu díky sponzorům Everest a Jennings.

Hlavními úkoly asociace byly:

1. podporovat soutěže v tenisu pro tělesně postižené
2. sestavit a prosadit pevná pravidla
3. zorganizovat síť soutěžních turnajů
4. formulovat jednotný systém hry na celém světě

(Čichoň, 1999)

Roku 1985 se sport rozšiřuje v dalších zemích a vzniká *Internacional Wheelchair Tennis Association* (IWTA), která jedná o vzájemné spolupráci s Mezinárodní tenisovou federací (ITF) a v roce 1998 se stává její součástí. Tenis na vozíku se zapojuje i do paralympijského hnutí. (www.cwta.cz, 2021a)

V roce 1991- Ellen de Lange ve vedení Wheelchair tennis v Londýně. Je v úzkém kontaktu s Bradem Parksem a má na starost především rozvoj vozičkářského tenisu v Evropě. Snaží se přivést tento sport k více národům a všechny sjednotit pro ITF. Sama byla úspěšnou tenistkou na vozíku a na exhibičních paralympijských hrách v Soulu se dostala až do semifinále. (Beattie, 2020).

Roku 1992 je na paralympiádě v jihokorejském Soulu tenis vozičkářů představen jako exhibiční sport. Na následné olympiádě ve španělské Barceloně se stává oficiálním paralympijským sportem. Zařazením tenisu do paralympijských her jeho popularita stoupá. (Gold a Gold, 2007)

Rok 1994 je rozhodující, protože do programu mezinárodních her vozičkářů je uznaná kategorie Kvadruplegiků. V tomto roce také dochází k založení světové tenisové akademie vozičkářů a je odehrán první tenisový turnaj Masters v holandském Einhovenu. Jako první vítězové Masters se zapsala Holanďanka Monique Kalkman a Američan Rendy Snow.

V roce 1995 vznikla *International Wheelchair Tennis Federation* (IWTF), která sídlí v Londýně a je obnovou ITF.

Roku 1996 získávají Holanďané vítězství Masters jak v ženské, tak i v mužské kategorii a potvrzují tak velký vzestup v této zemi. Vítězkou se stává Chantal Vandierdock a krajan Ricky Molier, bývalý juniorský reprezentant. Téhož roku se koná paralympiáda v Atlantě.

Velmi důležitým je rok 1997, kdy je konáno finále v Masters v obou hlavních kategoriích a proti sobě nastupují zástupci evropského a amerického tenisu. V tomto roce dochází v Nottinghamu k důležitému jednání Mezinárodního tenisového svazu - ITF, který rozhodl o úzké spolupráci s IWTF a vozíčkářský tenis se tak stává plnohodnotnou součástí tenisového světa.

Roku 1998 probíhá soutěž družstev kvadruplegiků v Barceloně - 5. ročník Masters v Eindhovenu, kde se utkalo osm nejlepších žen a mužů světového žebříčku. (Čichoň, 1999)

Mezinárodní Federace tenisu vozíčkářů - IWTF se stává součástí Mezinárodní tenisové federace. Aby po tomto spojení a zastřešení vozíčkářů pod celosvětovou organizaci tenisu nedošlo k odtržení od národních svazů invalidů, dochází k transformaci. IWTF se mění na Mezinárodní tenisovou asociaci vozíčkářů - IWTA, která funguje, řídí a dodnes napomáhá k rozvoji bílého sportu na vozíku. Asociace vzniká a je poradním orgánem u komise ITF. (www.itftennis.com, 2020a)

Nizozemská reprezentantka Esther Vergeer se v roce 1999 dostává do čela světového žebříčku a udává nový trend ženského tenisu. V roce 2000 se konala paralympiáda v Sydney, kterou ovládla Holanďanka Esther Vergeer a domácí hvězda David Hall, který pomohl k rozšíření tenisu na vozíku v Austrálii. V roce 2001 se na mezinárodním poli prosazuje český reprezentant Miroslav Brychta, který spolu s rakouským reprezentantem Martinem Legnerem získává titul na Doubles Masters. (www.ctsv.cz, 2020)

První grandslamový turnaj Australian open se uskutečnil v roce 2002 v Melbourne. Vítězem v mužských singlech se stal nizozemský hráč Robin Ammerlaan, který porazil Davida Halla 6:2 a 6:4. (www.ausopen.com, 2020)

V roce 2004 se konala paralympiáda v Athénách. Vítězem se stal Robin Ammerlaan. Miroslav Brychta se po vítězství ve dvou zápasech dostal mezi 16 nejlepších hráčů, kde byl následně vyřazen francouzským reprezentantem. Dámský tenis ovládla

neporazitelná holandská reprezentantka Esther Vergeer, která získala titul i v deblu s Maiike Smit, reprezentatnkou z USA. (www.ctsv.cz, 2020)

První juniorský mezinárodní turnaj se do historie zapsal roku 2005. Je sestaven celý okruh pro hráče do 18 let, kteří mohou sbírat body do juniorského žebříčku. V tomto roce se rovněž uskutečnil první turnaj na trávě v Londýně na slavném Wimbledonu. V roce 2007 se uskutečnil další známý grandslamový turnaj v Paříži. Z tradičních grandslamových turnajů již chybí pouze dvouhra ve Wimbledonu k tomu, aby byly shodné s Grandslamy pro nehendikepované hráče. (www.ctsv.cz, 2020)

2008- Další paralympijské hry tentokrát v Penkingu. Turnaje se zúčastní nejvíce hráčů v historii, celkem 112 hráčů ve všech kategoriích. Mužskému singlu kraluje Shingo Kunieda a ženskému tenisu vládne i nadále Esther Velgeer.(www.paralympic.org, 2008)

2009- Tenisové Masters v Amsterdamu zcela ovládli Holanďané, kteří měli v mužích i ženách všechny finalisty a stali se tak nejúspěšnější zemí na celém kontinentu. Od tohoto roku zavádí IWTA současně s ITF změny v systému bodování, které se s drobnými úpravami provádí dodnes. Do tenisu přicházejí nové zdroje financí. Jedna z největších bank ve Francii BNP Paribas, sponzorující Světové poháry družstev. (www.itftennis.com, 2009)

Teprve v roce 2010 je průkopník tenisu na vozíku Brad Parks uveden do síně slávy, a to nejen jako zakladatel, ale i výborný tenista, který byl v roce 1980-1989 světovou jedničkou. (Basheda, 2010)

V roce 2012 mezi paraplegiky opět znovu získává titul Esther Vergeerová a mužský singl ovládá Svingo Kunieda z Japonska.

V roce 2013 ukončila Ester Vergeerová tenisovou kariéru. Stala se 7x olympijskou vítězkou a nejúspěšnější tenisovou hráčkou tenisu na vozíku všech dob. Dokázala vyhrát 350 utkání v řadě bez jediné porážky (www.bbc.com, 2013).

2014- Masters v Anglii ovládl opět japonský reprezentant, který suverénně porazil Francouze Peifera 2x 6:1. Ve finále žen byly dvě Holanďanky, které svedly vyrovnaný boj, a v třísetové bitvě byla úspěšnější Aniek Van Koot, která vyhrála 2:1 na sety. Nadvláda holandských tenisek pokračuje nadále. (www.itftennis.com, 2014)

V roce 2016 byly poprvé zařazeny dvouhra ve Wimbledonu a vítězem se stal domácí reprezentant Gordon Reid. U žen bylo opět holandské finále, které vyhrála Jiske

Griffioen. V tomto roce proběhly paralympijské hry v Rio de Janeru. V mužích zvítězil Angličan Gordon Reid, který porazil francouzského tenistu Houdeta. V ženském finále se spolu setkaly dvě holandské reprezentantky, úspěšnější byla Jiske Griffioen. (www.paralympic.org, 2016)

2017- Mezinárodní tenisová federace ITF oznámila, že Fernandez, Kamiji a Wágner byly jmenováni mistry světa poté, co skončili na prvním místě v žebříčku. Číňanky vítězí na světových hrách. (www.paralympic.org, 2017)

2018- Turnaj Masters na Floridě. Podle žebříčku byl favoritem Japonec Shingo Kunieda, který ve finále prohrál s Joachymem Gerardem z Belgie (šestým hráčem světového žebříčku). V ženách se do finále dostaly podle očekávání dvě nejlepší tenistky světového žebříčku, Die de Grooth z Holandska a YuiKamiji z Japonska. Holandská reprezentantka potvrdila roli favoritky. (www.paralympic.org, 2018)

Invalidní tenis se pravidelně od roku 2007 hraje ve čtyřech grandslamových turnajích a jednotlivé národy hrají světový pohár týmů BNP *paribas*. V Současnosti je pod hlavičkou IWTF více než 160 turnajů ročně, které probíhají ve více než 40 zemích světa pod celkovou dotací 3 mil. USD dolarů (*prizemoney*). Vyvrcholením každého roku je Wheelchairmasters, kde se stejně jako v tenise nehendikepovaných utká nejlepších osm tenistů a tenistek světového žebříčku v daném roce.

Současnost – Tenis vozíčkářů se dostává v celosvětovém měřítku stále více do podvědomí široké veřejnosti.

4.2 Historie tenisu v České Republice

Ještě před rozpadem naší republiky v tehdejším Československu navštívila doktorka Danica Studená, sekretářka mezinárodní vozíčkářské tenisové federace, sportovní hry vozíčkářů ve Stoke Mendeville nedaleko Londýna. Na těchto hrách poznala holandskou reprezentantku Ellen de Lange a pozvala ji na seminář do Bratislavy. Hlavním programem semináře byl tenis vozíčkářů. Obě úspěšné holandské hráčky Ellen de Lange a Shantal Vandierendonck sehrály vzájemný exhibiční zápas a předvedly možnosti kvalitního tenisu tělesně handicapovaných. Ellen v té době již pracovala jako sekretářka IWTF v Londýně (Beattie, 2020).

Bratislava se stává mateřským městem pro zrod tenisu vozíčkářů. V roce 1993 místní ŠK Slovan organizuje ve spolupráci s IWTF mezinárodní vozíčkářský turnaj. Prvním finalistou tohoto turnaje se stává Miroslav Brychta. (Čichoň, 1999)

V květnu 1993 vzniká tenis vozíčkářů na našem území. První zmínky o základech metodiky sjednocení pravidel a soutěžním řádu se objevily v diplomové práci Dana Trčky, kterou zpracoval v roce 1994. (Čichoň, 1999)

Nejčastěji bývá vznik tohoto sportu u nás spojován se sportovním klubem Ligy za práva vozíčkářů SK Hobit Brno, kde se objevují první nadšenci, kteří trénují pod trenérem Richardem Mrázkem. (www.cwta.cz, 2021a)

Hned na prvním turnaji v Chorvatsku postupuje Miroslav Brychta do semifinále a J. Fiala vyhrává soutěž útěchy. J. Fiala ještě v roce 1995 vyhrává na Hungarian Open v Budapešti turnaj v lize A. Tento rok je na události v tenisu vozíčkářů velmi bohatý a nový sport na našem území startuje neuvěřitelným tempem. V květnu 1995 se účastníme kvalifikace o postup na paralympijské hry v Atlantě 1996. Turnaj se uskutečnil v Bratislavě a Českou Republiku reprezentovala dvojice Brychta a Fiala. Hrál se systémem jedné čtyřhry a dvou dvouher. V rozhodujícím utkání jsme prohráli se Slovenskem 1:2 a skončili tak na sedmém místě. Tímto výsledkem jsme se bohužel nekvalifikovali do dalších utkání. (Čichoň, 1999)

Miroslav Brychta vyhrává turnaj divize A Slovakian Open '95 a J. Fiala se na základě svých úspěšných výsledků může poprvé zúčastnit kategorie Open. Další úspěšný hráč na mezinárodním poli je D. Potůček, který se ve čtyřhře probojoval do finále divize A po boku britského tenisty E. Smithe. (Čichon, 1999)

Tenis pro osoby se speciálními potřebami podporují nejznámější tenisté světa v čele s: Bjornem Borgem, Arturem Ashem, Steffi Gráfovou a Martinou Navrátilovou. Největší tenisovou událostí v roce 1995 je tehdy velmi očekávaná exhibice Martiny Navrátilové na pražské Štvanici. Martina, v té době nejúspěšnější česká hráčka všech dob, naposledy hrála před českým publikem v roce 1986 ve finále Fed cupu jako reprezentantka USA. (www.mujrozhlaz.cz, 2020)

Před vyprodanou Štvanicí vjíždí na kurt dva naši nejlepší vozíčkáři, kteří sehrají předzápas tolik očekávané exhibice. Mnozí lidé v České republice vidí tenis na vozíčku poprvé v životě. Naše reprezentace se poprvé účastní světového poháru družstev (World

Team Cup '95WTC) v Roermondu v Nizozemí. Na tomto vrcholu světové sezony jsme skončili na 25. místě z 28 zemí.

Naši hráči, přestože trénují teprve sedm měsíců a sport je velmi mladý, vstupují na světové žebříčky. M. Brychta je 277. na světě a J. Fiala je na 294. místě. V září tohoto roku se v Brně na TJ Sparta Lesná koná Wheelchair Czech open '95. Turnaj zastřešuje reklamní společnost DIPLO. Tento turnaj ukazuje, že vozíčkářský tenis potřebuje pro svůj další rozvoj schopný realizační tým a spolupráci s tenisovými odborníky. Výsledkem je vznik Českého tenisového svazu vozíčkářů (ČTSV), organizace, která zastřešuje vozíčkáře u nás. (Čichoň, 1999)

11. listopadu 1995 v Praze se koná ustavující volná hromada za účasti generálního sekretáře Českého tenisového svazu Ing. Papouška, který je garantem spolupráce mezi ČTS a ČTSV. Hned měsíc na to v prosinci přijímá Česká tenisová rada Český tenisový svaz vozíčkářů do svých řad jako plnohodnotného partnera. V čele ČTSV stojí výkonný výbor a zvoleni jsou Richard Mrázek jako prezident a Mgr. Martin Císař jako viceprezident. Tento svaz řídí veškeré soutěže v České republice a má na starost pořádání českých turnajů. Do sekce vedoucího rozhodčí je zvolen Dr. Ivan Vyvadil a trenérem reprezentace se stává Dr. Petr Pospíšil. Sezona 1995 byla pro český vozíčkářský tenis velmi úspěšná. Je neuvěřitelné, že na jaře se sešlo pár nadšenců v Brně okolo trenéra Mrázka a ten samý rok se naši hráči zúčastnili šesti zahraničních turnajů, paralympijské kvalifikace, stačili jsme uspořádat jeden mezinárodní turnaj na domácí půdě, zúčastnili jsme se mezinárodního mistrovství světa a ukázali se na velkolepé exhibici Martiny Navrátilové. Naše hráče tyto úspěchy a impozantní vstup do světových soutěží motivoval k tvrdému tréninku. (Čichoň, 1999)

Následující rok 1996 se koná valná hromada IWTF v Nottinghamu, kde se řeší nejasnosti ohledně vedení tenisu vozíčkářů v České republice. Formálně byl totiž členem IWTF Český svaz tělesně postižených sportovců. Českou republiku za ČTSV zastupoval její prezident Richard Mrázek a viceprezident Martin Císař. Po jejich vystoupení členské země IWTF jednomyslně rozhodly o členství ČTSV jako jediném zástupci České republiky v této světové organizaci. Český tenisový svaz vozíčkářů se stal jediným partnerem s hlasovacím právem v IWTF. Zájmem celosvětového tenisu pro vozíčkáře bylo spojit se se světovým klasickým tenism, a to v organizaci turnajů, v systému bodování, sponzoringu atd., což se podařilo, a toto spojení platí až do dnes. Součástí Mezinárodní tenisové federace je IWTF a stejný princip funguje i u nás, jelikož Český

tenisový svaz je partnerem ČTSV. Na mistrovství světa družstev v Austrálii jsme se posunuli o osm příček a skončili jsme na 17. místě. Nejdůležitějším faktorem je růst členské základny, která se ztrojnásobila. (Čichoň, 1999)

V roce 1996 bylo uspořádáno první mistrovství České republiky na dvorcích ve středočeských Neratovicích. Od té doby se klání o mistrovské tituly ČR staly součástí každoročního kalendáře českého tenisu na vozíku. (Kudláček, 2015)

V prosinci 1996 se koná exhibiční turnaj KB Open na výstavišti v Brně. V turnaji nastupuje Arantxa Sanchezová-Vicariová (jedna z nejlepších světových hráček) proti Olze Barabančíkové a s nimi ve smíšené čtyřhře nastupují vozičkáři J. Fiala a M. Brychta. Utkání sleduje vyprodaný pavilon Brněnského výstaviště. V listopadu tohoto roku jsou v Prostějově vyhlášeni nejlepší tenisté v anketě Zlatý kanár a mezi pozvanými jsou i nejlepší hráči, jako je M. Brychta a J. Fiala. Znamý moderátor Miroslav Šimek seznamuje veřejnost s tím, že od roku 1997 bude zahrnuta do ankety Zlatého kanára i nová kategorie „Nejlepší tenista na vozíčku“. Rok 1996 je opět velmi úspěšným rokem pro tenis českých vozičkářů. První dvě česká jména se objevují v první stovce světových žebříčků a další tři hráči se dostávají do žebříčku IWTF. (Čichoň, 1999)

28.3 1997 se koná valná hromada, kde si hráči volí do výkonného výboru ČTSV svého zástupce, který je bude zastupovat a řešit jejich připomínky. Zvolen je J. Fiala, který je současně vybrán do výboru Mezinárodní tenisové federace. Dalšími významnými událostmi tohoto roku jsou kvalitně obsazené turnaje na našem území. BH Wheelchair CZECH OPEN 97' v Brně. Tento turnaj je zařazen do Championships Series, obdoby ATP turnajů v klasickém tenise. Turnaje se účastní 72 hráčů z 15 zemí. Turnaj byl zařazen do kategorie CS-4, která byla bodově vysoce hodnocena. Brněnský turnaj přilákal dva hráče z první světové desítky, světovou jedničku Ricky Moliera z Holandska a devátého hráče světa Rakušana Martina Legnera. (Čichon, 1999)

Historie turnaje Prague Czech indoor sahá také do roku 1997 a je to jediný halový turnaj mezinárodní úrovně v České republice. Odehrává se v areálu Club Hotel Praha v Průhonicích. Turnaj probíhal v následujících letech pravidelně během listopadu a prosince. (www.medicco.cz, 2019)

Na konci roku 1997 je vyhlášen „Zlatý kanár“ a prvním vítězem z vozičkářů se stává Miroslav Brychta před Jiřím Fialou a Michalem Stefanů. Na žebříčku IBTF v tomto roce figuruje našich deset českých hráčů. V roce 1998 přibývají další turnaje, jedním z

nich je Kooperativa Cup 98', který se koná v Brně. Po čtvrté v řadě je konán Wheelchair Czech open (WCO) pod záštitou Banka Haná. Tento prestižní turnaj v Brně je zařazen do kategorie CS-3 a účastní se ho naše česká špička a hráči z celého světa. World Team cup v tomto roce hostí Barcelona, kde nás reprezentují Brychta, Stefanu a Fiala, kteří končí na devátém místě. V září se koná již třetí mistrovství České republiky SSŽ Cup 98', mistrem se stává opět Miroslav Brychta. (Čichoň, 1999)

V roce 1999 začíná ČSTV spolupracovat s marketingovou reklamní agenturou a.s Production, která zajišťuje finanční a materiálovou podporu tohoto atraktivního sportu. ČTSTV každoročně financuje z těchto zdrojů hráče reprezentačního výběru až na devíti zahraničních turnajích ročně a dále je z těchto zdrojů financován pětičlenný reprezentační tým, který se pravidelně účastní mistrovství světa družstev. Naši hráči na přelomu tisíciletí se zpravidla umisťují mezi deseti nejlepšími družstvy světa. (www.cwta.cz, 2021a)

Roku 2000 se koná Paralympiáda v Sydney a náš nejlepší český tenista mezi vozičkáři Miroslav Brychta se na ni pilně připravuje. Český paralympijský výbor ale rozhodl jinak. Nikdo z českých reprezentantů se neumístil do 16. místa světového žebříčku, a tak dle oficiálních pravidel neměl nárok se paralympiády v Austrálii zúčastnit. Tenis na vozíku se v roce 2002 stává plnohodnotným členem českého paralympijského hnutí. Hráči mají možnost se nominovat na paralympijské hry, pokud splní nominační kritéria. (www.cwta.cz, 2021a)

Od roku 2003 je tenis na vozíku také členem Českého svazu tělesně postižených sportovců. Rok 2003 se do dějin české historie tenisu na vozíku zapsal nejlepším historickým výsledkem našeho národního týmu. V sousedním Polsku v Sopotech se konal World team cup 2003. Tým ve složení Miroslav Brychta, Michal Stefanu a Dalibor Potůček pod vedením reprezentačního trenéra Jakuba Vurma vybojoval 4. místo na světě v konkurenci 32 států. Pro celý tenisový svět byl tento výsledek senzací. Systém mistrovství světa je podobný Davis Cupu, vše se hraje v jednom týdnu. Vždy se utkají proti sobě týmové dvojky, týmové jedničky a o případném rozhodujícím bodu rozhodují deblové páry. V prvním kole jsme porazili Jižní Koreu, následující den jsme narazili na švédskou reprezentaci. Dostali jsme se tak mezi posledních osm týmů, a to je vždy považováno za úspěch. V cestě nám stál silný tým Velké Británie v čele s desátým nejlepším hráčem světa Jayantem Mistrym. Michal Stefanu porazil Angličana Simona Hatta, Mistry porazil Brychtu a musela rozhodnout čtyřhra. Naši reprezentanti nezačali

šťastně a v prvním setu prohráli 0:6. Do druhého setu zasáhl kapitán Jakub Vurm, naši hráči se postupně začali zlepšovat a vyhráli v následujících setech 6:3,6:3.

Český tenis na vozíku se poprvé probojoval mezi světovou elitou. V semifinále jsme se ocitli společně s USA, Japonskem a Holandskem, vyspělými zeměmi, které mají velikou tenisovou tradici mezi tělesně postiženými hráči. V semifinále jsme se utkali s USA, které bylo bohužel nad naše síly. Poté nás porazilo Holandsko v utkání o třetí místo. Celkové konečné pořadí World Team cup v Sopotech: muži 1. Japonsko, 2. USA, 3. Holandsko, 4. Česká republika (Císař, 2006a)

Roku 2004 se konal World Team cup na Novém Zélandu ve městě Christchurch. Obhajoba loňského úspěchu však neskončila podle představ realizačního týmu. V prvním zápase se čeští tenisté utkali s Holandskem, kde nestačil Michal Stefanu na Erika Sturmanna. Miroslav Brychta nastoupil proti světové dvojce Robinu Amerlaanem, kterému také podlehl s výsledkem 0/6 a 3/6. Další zápas s Jižní Koreou rozhodoval o tom, které družstvo se zařadí do nejlepší světové desítky či vybojuje nejlépe jedenácté místo. Avšak Korejci odvrátili mečboly českých tenistů a porazili je ve velmi vyrovnaném utkání. Poslední zápas probíhá se Španěly, kde český pár exceluje v závěrečné čtyřhře a umístí se na 11. místě světového žebříčku, což lze považovat za obrovský úspěch, i když s minulým rokem se výsledek jen těžko dá srovnat. (www.cwta.cz, 2004a)

V tomto roce se také pořádala celá řada turnajů, zajímavý průběh měl např. turnaj v Karviné – Karviná Open 2004. Jeho pořadatelem bylo jako vždy Centrum tenisu na vozíku Karviná. Domácí Dalibor Potůček se pokusil sesadit z trůnu Miroslava Brychtu, který vyhrál všechny předchozí ročníky turnaje v Karviné. Brychta v tomto ročníku nenasbíral takový počet bodů, aby ostatním unikl, a Dalibor Potůček se mu přiblížil tak blízko, že v případě vítězství by se mohl před Brychtu dostat a sesadit ho z pomyslného trůnu. Potůček ve finále porazil Fialu, zapsal si 90 bodů do celkového pořadí mistrovství republiky a stal se mistrem ČR a prvním hráčem, který se dostal před Miroslava Brychtu od počátku historie českého tenisu vozíčkářů. (www.cwta.cz, 2004b)

Tradičního turnaje v Průhonicích se zúčastnilo rekordních 67 hráčů ze 14 zemí světa. Největší hvězdou byl Rakušan Martin Legner (ranking 4.). Mezi ženami byla favoritkou Belgičanka Brigitte Ameryckx (ranking 14.). Turnaj se konal pod záštitou primátora hlavního města Prahy, byl zařazen do kategorie Championship III s dotací 6 tisíc euro. Finále žen vyhrála překvapivě Švýcarka Sandra Kalt, která porazila

favorizovanou Belgičanku. Miroslav Brychta opět ukázal svoji kvalitu a nesmírnou bojovnost a v semifinále porazil favorita celého turnaje a poprvé ve vzájemných duelech vyřadil Martina Legnera výsledkem 6/4,6/3. Bohužel ve finále byl nad Brychtovy síly sedmý hráč světového žebříčku Polák Tadeusz Kruszenicki, který tento turnaj vyhrál. (Císař, 2006b)

Roku 2005 probíhá World Team cup v holandském Groningenu a český tým se pokouší dostat mezi světovou elitu. Nastupuje ve složení Brychta, Stefanu a nováček Kubát z Prahy pod vedením trenéra Vurma z Brna. Hned v prvním kole jsme si vylosovali třetí nasazené USA, které však přijely s mladými méně zkušenými hráči. Brychta i Stefanu ve svých utkáních zvítězili a postoupili mezi osm týmů světa. V dalším zápase narazili na silné Australany, kteří byli nad jejich síly. Mistry světa se stali Holanďané, druzí byli Japonci a třetí Francie. (www.cwta.cz, 2005)

V České republice probíhají všechny tradiční turnaje pod záštitou CWTA jako např. Radnický pohár nedaleko Plzně, Hostýnský pohár 2005', Karviná Open 2005' a Prague Cup Czech Indoor 2005', kterého se zúčastnilo 130 hráčů a hráček z celého světa a stal se tak největším turnajem světa v roce 2005. Vyhrál favorit Tadeusz Kruszenicki a mezi ženami kralovala Španělka Lola Ochou. Zpestřením turnaje byla QUAD divize, která se poprvé představila divákům v roce 2003'. Tito hráči mají přerušenu míchu tak, že mají omezenou hybnost i horních končetin. Tuto divizi ovládl Christer Jansson ze Švédska. (Císař, 2006c) Rok 2005 se zapsal do české tenisové historie jako rok úspěchu Miroslava Brychty, tato česká legenda se dostala na 7. místo světových tabulek. Tento výsledek doposud nikdo nepřekonal.

V roce 2006 se konaly tradiční turnaje v Česku, např. desátý jubilejní ročník pražského turnaje Prague Cup Czech Indoor, jehož vítězem se stal Slovák Gergely, který ve finále porazil ve finále českého reprezentanta Jiřího Fialu. Slováci vyhráli i čtyřhru. (Císař, 2006d)

World Team Cup 2006 se konal v Brazílii a naše tradiční dvojice Brychta a Stefanu se z tohoto turnaje vrátili s krásným osmým místem. Vítězem se stalo Holandsko před Francií a Polskem. (Císař, 2006e) V tomto roce byl perfektně obsazen turnaj v Prostějově, kde zvítězil Shingo Kunieda, hráč, který se v historii světových žebříčků často pohyboval na prvních místech. Mezi ženami zvítězila Holanďanka Jiske Griffioen. (Císař, 2006f)

V roce 2007 byl prostějovský turnaj zařazen do ITF 1 Series (dotace 12.000 euro). V turnaji se představilo pět žen a sedm mužů z první desítky. Z našich reprezentantů byl v tomto ročníku nejvýše Miroslav Brychta na 22. místě. Favoritem byl Shingo Kunieda, který poskočil na první místo žebříčku IWTA. Miroslav Brychta vypadl v osmifinále turnaje. Vítězem se stal Robin Ammerlaan, který ve finále porazil 2:1 na sety Kuniedu. Nizozemci Ammerlaan s Vinkem vyhrávají i čtyřhru. V soutěži žen obájila titul tenisová hráčka Griffioen. Holanďanky vyhrávají i čtyřhru.

2007- organizačně se drží stále na špičce halový turnaj organizovaný v Průhonicích (Prague Cup Czech Indoor), kterého se účastní 110 hráčů a hráček z celého světa (kategorie ITF 3 s dotací 6.000 euro). World Team Cup proběhl ve Švédsku, kde se česká reprezentantce umístila bohužel až na 16. místě a sestoupila do druhé světové skupiny. (Císař, 2007)

V následujícím roce 2008 se World Team Cupu v Itálii již český tým neúčastní. Prostějovský turnaj WCO 2008' se přesunul do kategorie ITF 2 (dotace 8.000 euro) a výjimečně se nekonal v Prostějově, ale v Brně. Z první desítky jsou tentokrát v turnaji pouze dva hráči a dvě hráčky. Posunutí prostějovského turnaje o jednu kategorii níže komentuje viceprezident doktor Vyvadil: „Odebrání ITF 1 prostějovskému turnaji ovlivnila především politika, turnaj byl přesunut do Itálie, kde je mnohem větší počet tenistů na vozíku. Přesun tohoto kvalitního turnaje z Prostějova vyvolalo zklamání u velkého množství hráčů, kteří turnaj zařazovali k nejlépe organizovaným turnajům na světě“. (www.cwta.cz, 2021a)

2009- Turnaje v Prostějově se účastní Miroslav Brychta, který postoupil až do semifinále, kde ho vyřadil výborný Holanďan (3. na žebříčku IWTA). Ženskou kategorii ovládla německá tenistka Krugerová. (www.cwta.cz, 2009)

2010- 17. června proběhl 16. ročník antukového turnaje WCO v Prostějově. Do čtvrt finále turnaje se dostává Miroslav Brychta. Na turnaji v Prostějově se objevuje v té době neznámá Ladka Pořízková, ze které se později stane naše nejúspěšnější reprezentantka. (www.cwta.cz, 2010)

Prague Cup Czech indoor probíhá opět v prosinci v Průhonicích. Mezi ženami kraluje Aniek Van Koot z Nizozemí, získává tak třetí titul na tomto turnaji v řadě. Vítězem mužské kategorie se stal Švéd Stefan Olsson. (Konig, 2010)

Od roku 2012 je Ladka Pořízková nejlepší českou hráčkou v rámci žebříčku národní tenisové federace.

2014 Karvina Open- Miroslav Brychta ve finále poražen nejlepším slovenským tenistou Markem Gergelim. (www.cwta.cz, 2014)

V roce 2015 oslavil tenis na vozíku v ČR 20 let. Členská základna je stabilizovaná, ale bohužel chybí hráči typu Miroslava Brychty, který dokázal tvrdě pracovat a dostal se do nejlepší desítky na světě. Jedinou světlou výjimkou mezi českými hráči je 20. letý Petr Utíkal, který slaví úspěchy v České republice i v zahraničí. Akce 2015- čtyři mezinárodní turnaje, z toho dva vyšší kategorii ITF 2 v Praze a Prostějově a dva kategorie ITF Futures v Karviné a Brně.

Československá HVM Plasma Tour zahrnuje osm turnajů, z toho sedm v ČR a jeden na Slovensku. Těchto turnajů se účastní pravidelně dvacet hráčů. Miroslava Brychtu legendu českého tenisu na vozíku poráží mladý talent Petr Utíkal. (Videmannová, 2015)

2016- 20. ročník Prague Czech Indoor. Náš největší talent a česká jednička Petr Utíkal se bohužel neúčastní a z turnaje se omlouvá ze studijních důvodů. Michal Stefanu se dostává až do čtvrt finále a celkovým vítězem se stává Japonec Takuya Miki. V ženách vyhrála tenistka z Jižní Afriky Kgothatso Montjane. Ladka Pořízková byla z turnaje vyřazena. (www.cwta.cz, 2016)

2017- Ladka Pořízková dosahuje svého nejlepšího umístění na světových žebříčcích. V singlech je na 36. místě, což je nejlepší umístění české tenistky všech dob. Téhož roku v rámci Fed Cupu ČR vs. Španělsko se v přestávkách mezi zápasy objevili na hrací ploše i čeští tenisté na vozíku. Této exhibice se zúčastnil Petr Utíkal, Dalibor Potůček, David Filipowski a také tenisová hráčka Ladka Pořízková. (www.cwta.cz, 2017)

2018- 12. ročník mezinárodního halového turnaje tenistů na vozíku Metrostav Prague Cup Czech Indoor. Na turnaj přijelo 23 žen, 40 mužů a 16 hráčů kategorie Quad. Hlavními pořadateli byly ČTSV a marketingová agentura ARS production. Letos byl za největšího favorita považován Francouz Stephane Houdet, který je na 5. místě ve světovém žebříčku. Z českých hráčů se v této divizi kvůli obrovské konkurenci představili pouze Michal Stefanu a Tomáš Svášek, ostatní čeští hráči hráli v nižší kategorii Second Draw. Mezi českými hráčkami se představila na domácí půdě Vladimíra Pořízková.

Michal Stefanu nejdříve porazil Svena Hillera z Německa a v druhém kole nestačil na mladého Nizozemce Rubena Spaargarena. „Chtěl jsem proniknout mezi nejlepších osm, ale bylo to letos obzvláště těžké. Porazit hráče z první světové dvacítky se mi už asi v mé kariéře nepodaří“. Zlatého kanára pro tento rok získává Tomáš Svášek v Brandýsu nad Labem.

2019- Náš tým se pokoušel probojovat zpět na World Team Cup, ale nepodařilo se mu postoupit ani do druhé světové skupiny. Česká jednička Michal Stefanu na kvalifikaci do Portugalska neodletěl. O postup bojoval Tomáš Svášek a Petr Utíkal, kteří v základní skupině prohráli s Rakouskem i Maďarskem. Proto nemohli již bojovat o postup. Útěchou jim bylo jejich vítězství nad Portugalskem a Rumunskem, a tím vyhráli alespoň skupinu o deváté až dvanácté místo.

2019 a 2020- Zlatého kanára získává Michal Stefanu. Od roku 1997-2009 získával zlatého kanára Miroslav Brychta, pouze v roce 2005 ho získalo družstvo České republiky na vozíku ve složení Brychta, Stefanu a Kubát.

2020- I přes lockdown a pandemii Covid-19 se podařilo uspořádat tři mezinárodní turnaje v ČR: WV systems Přerov, Metrostaf Prague Cup OPEN 2020 a Felicita Cup 2020, který se uskutečnil druhý týden v lednu v Radonicích. Turnaj uspořádal český tenista Tomáš Svášek. Mezi poslední čtyři hráče postoupila nasazená jednička Stefanu, který podlehl v semifinále Utíkalovi, který ve finále porazil Tomáše Sváška. Novým partnerem českého tenisového svazu vozíčkářů se stala pojišťovna VZP a.s. (www.cwta.cz, 2020)

V Současné době má ČTSV zhruba 50 členů a jeho aktivní hráči působí v centrech tenisu v Karviné, Brně a Praze. ČTSV pravidelně pořádá domácí okruh turnajů, který zahrnuje tyto turnaje: Hamr Open (v hale), Karviná Open (v hale), Brno Open, Hostýnský pohár, Radnický pohár a VZP Praha Open. Body z těchto turnajů se sčítají a hráči s nejvyšším počtem bodů získávají titul mistra a mistryně České republiky ve dvouhře a čtyřhře. ČTSV organizuje každý rok tři mezinárodní turnaje v Brně (SZŽ Cup), v Prostějově (Wheelchair Czech Open) a Praze halový (Prague Cup Czech Indoor).

V čele současného ČTSV je pětičlenný výkonný výbor, tvořený dobrovolnými funkcionáři:

Mgr. Martin Císař- prezident a manažer Centra tenisu na vozíku Brno

Dr. Ivan Vyvadil- viceprezident a manažer Centra tenisu na vozíku Praha

Mgr. Petr Dyszkiewicz- manažer Centra tenisu na vozíku Karviná

Jakub Vurm- ústřední trenér ČTSV

Miroslav Brychta- zástupce hráčů

(www.cwta.cz, 2021b)

5 Výstroj a výzbroj

Tenis patří k nejpobulárnějším a nejrozšířenějším sportům dnešní doby. To samé platí u tenisu na vozíku, kde se výkonnost sportovců v posledních letech značně zlepšila, čemuž z velké části pomohl technologický rozvoj tenisových raket a vozíků určených pro tělesně postižené sportovce. Stoupající zájem handicapovaných tenistů o hru přispívá k rychlému rozvoji tenisu na vozíku. V současnosti mnoho lékařských společností investovalo do rozvoje lehčích, výkonnějších, rychlejších a ovladatelnějších vozíků.

Nejdůležitější součástí tenisového vybavení pro tenisty je vhodný invalidní vozík a tenisová raketa.

5.1 Tenisová raketa

Historickým mezníkem tenisových raket byl přelom 14. a 15. století. V té době se začaly rakety vyrábět ze dřeva a měly oválný tvar, jejich výplety byly tvořeny koženými šňůrami či tenkými střívky ze zvířat, které se mimochodem používají dodnes. O tom, jak vznikl název „raketa“, se do dnes polemizuje a nikdo pořádně neví, kdo ho vymyslel. V roce 1675 se o obrovskou inovaci tehdejší tenisové rakety zasloužil italský hráč Mitelli z Bologně, a to takovým způsobem, že obalil držadlo rakety kůží a vymyslel systém vedení výpletu otvory v rámu (Höhm, 1982)

Dřevěné rakety se vyráběly zhruba do 60. let 20. století. Francouz Jean René Lacoste přispěl do vývoje tenisových raket patentem kovové rakety s otevřeným krkem. Později se však přestaly kovové rakety vyrábět a kov byl nahrazen lehčím a silnějším materiálem, jako byl např. grafit nebo karbon.

Obr. č. 3 Tenisová raketa 14. a 15. století

Zdroj: <https://www.tennisreviewer.com>

Příchod prvního multiflamentního výpletu a zvětšení hlavy tenisové rakety velmi ovlivnil herní vlastnosti. Vývoj tenisových výpletů je jednou z věcí, která zásadním způsobem ovlivnila techniku v tenise.

Technologie výroby tenisových raket se v posledních letech velmi změnila, rozhodující zde byl nástup nových a kvalitnějších materiálů. V dnešní době se dává přednost odlehčeným materiálům jako např. karbon, grafit a zylon. Grafit je následně navíc obohacován hliníkem nebo titanem, aby raketa získala pevnosti. (Langerová a Heřmanová, 2005).

V současnosti najdeme na našem trhu s tenisovými raketami stovky raket, které se liší nejen svojí cenou, ale také naprosto odlišnou kvalitou a vlastnostmi (např. velikost hlavy, výplet, hmotnost, délka rakety, vyvážení). (Linhartová, 2009) Tenisovou raketu tvoří výplet ze strun a rám, který je složený z hlavy, krčku a držadla.

Pro vhodný výběr tenisové rakety lze vycházet z několika kritérií, které zlepšují hru. Raketa by měla odpovídat velikosti ruky a tělesné konstituci hráče, dále je důležité, aby vyhovovala vzhledem k jeho pojetí hry. Hlavními kritérii jsou síla, stabilita, komfort a kontrola. Pokud by hráč neměl kontrolu nad odehraným míčkem, nebyla by mu raketa produkující obrovskou sílu k ničemu. (Jankovský, 2002)

Při výběru je potřeba vzít v úvahu i další faktory, mezi něž patří následující fyzikální vlastnosti: vyvážení, hmotnost, tuhost rámu, délka a velikost hlavy rakety.

Pro vhodný výběr tenisového výpletu je nutné dbát na jistá kritéria. Příliš silné struny jsou více odolné, tedy vydrží déle, ale méně pružné. Když ale zvolíme strunu příliš slabou, je zde riziko, že rychleji praskne, jelikož není tak odolná. U výpletů je tato problematika úplně stejná. Nejlepší je zde zlatá střední cesta, což je středně silný výplet. (Scholl, 2002)

Tenisté vozíčkáři si volí šířku úchopu tenisové rakety v závislosti na velikosti ruky, tak aby v případě nutnosti mohli držet raketu zároveň s obručí vozíku a mohli jím tak manipulovat.

Obr. č. 4 Profesionální tenisová raketa

Zdroj: <https://www.thetennistribe.com>

5.2 Sportovní invalidní vozík

Invalidní vozík je kontrolován tak, aby zajistil co největší stabilitu hráče na hřišti, jelikož zajišťuje dynamický pohyb jedince po kurtu. Je určený pro všechny typy tělesné postižených, slouží tedy pro paraplegiky, amputáře i hráče s částečnou lézí páteře. Vozík je vybaven kolečky vzadu i vpředu.

Ve své dlouhodobé historii zaznamenaly invalidní vozíky mnoho konstrukčních, materiálových a technických změn. Sportovci zpočátku používali klasické invalidní

vozíky, které sloužily ke každodenní potřebě, poté využívali vozíky určené pro basketbal, které však nevyhovovaly dynamickým pohybům na tenisovém kurtě. V pozdějších letech se začaly konstruovat speciální vozíky, které byly určené pro sportovní aktivity. „Předpokladem jakékoliv sportovní činnosti vozíčkářů je zvládnutí jízdy na invalidním vozíku.“ (Kábele, 1992)

Původní invalidní sportovní vozíky byly určeny spíše pro halové sporty. Na kolech byly těžké balonové gumy a zadní opěradlo bylo 90 cm vysoké. Nohy byly úplně fixované na dvou místech a přední rejdrovací kolečka dosahovala průměru až 12 cm. (Kábele, 1992)

Jejich váha i funkčnost je nesrovnatelná s původními vozíky ve čtyřicátých letech. (Kábele 1992) Váha dnešních vozíků se pohybuje mezi 8 až 15 kg (Lange, 2000)

Největším technologickým pokrokem v tenisu vozíčkářů se stal v roce 1992 „The threewheel desing“, neboli vozík se třemi koly. V roce 1992 zcela nahradil vozík se čtyřmi koly. Dvě přední kolečka byla nahrazena jedním, které je vysunuto vpřed. Všechna kolečka mají v průměru 77 mm. Hlavním důvodem pro nahrazení čtyř kol třemi je manipulační prostor pro hru. Vozík se třemi koly se od původního vozíku se čtyřmi koly liší rovněž sklonem dvou hlavních kol. Úhel sklonu zdokonalil zejména hráčovu stabilitu a rovnováhu při hře na tenisovém kurtě. Je zde lepší stabilita při otáčení a náklonech, protože bod hráčova těžiště je níž a základna je širší. Sklony kol se pohybují v rozmezí mezi 3 až 15 stupni. Pohyblivost hráče na vozíku se třemi koly se velmi zdokonalila ve více směrech. Váha těla vozíku byla posunuta vzad, díky čemuž se stalo otáčení na vozíku výrazněji lehčí, zásluhu na tom měl důležitý fakt, že se díky přednímu kolečku zkrátil poloměr otáčení. Posazení hráče ve vozíku je nižší, což napomáhá větší rovnováze, jelikož hráčova kolena jsou blíž k bradě a pohyb paží je ve větším rozsahu. (Lange, 2000).

Sklon sedačky si každý hráč může nastavit podle vlastní potřeby. Hlavním kritériem v souladu s pravidly však je, že při natažení paže směrem dolů se musí dlaň dotýkat středu zadních kol. Problematikou příliš nízkého posedu, který umožňuje lepší těžiště a stabilitu, je pro hráče odehrát vysoké míče přes síť, proto je velmi důležité správné nastavení sedačky. (Lange, 2000).

Později se však ukázalo, že „The threewheel desing“ není stabilní při extrémních záklonech, které jsou na tenisovém dvorci běžné, a tak bylo za osu zadních kol přimontováno zadní opěrné kolečko. (Čichoň, 1999)

Dále vznikl "Fourwheel design" neboli vozík se čtyřmi koly, který využívají hráči s velmi dobrou stabilitou. Posed je vyšší a napomáhá lepšímu rozpětí a rozsahu pohybu. Struktura vozíku dokáže udržet větší rovnováhu, a proto ho preferují zejména hráči s částečnou funkcí dolních končetin. Po velmi krátké době se na osu zadních kol taktéž přimontovalo zadní kolečko z důvodu lepší stability v extrémních záklonech při dynamickém pohybu hráče na sportovním vozíku. Tradiční vozík se čtyřmi koly se využívá dodnes, ačkoliv většina hráčů preferuje standardní vozík se třemi koly. (Lange, 2000).

5.2.1 Obecný popis vozíku

Kola a obutí kol

K uvedení vozíku do pohybu jsou potřeba přesně seřízená a lehká kola. Velmi důležitou roli hraje také síla a obutí ráfků. (Lange, 2000) Výplety kol slouží k celkové stabilitě sportovce na vozíku při dynamickém pohybu. Mezi nejpoužívanější výplety se řadí výplety rovné, křížové či paprsková kola. (Čichoň, 1999)

Obutí kol jsou pro invalidního hráče stejně důležitá jako obuv pro nehendikepovaného tenistu. Pro tenis na vozíku se doporučují kaučukové pláště kvůli jejich lehkosti. Jejich velkou nevýhodou je nižší životnost oproti uritanovým plášťům, které mají životnost vyšší, ale při rychlém obratu sklouzávají do smyku. Podle věku a výšky hráče se určuje velikost kol. V současnosti se nejvíce používají 24“ a 26“ kola, vše je záležitostí nastavení vozíku, hlavně jeho sklonu zadních kol, která hrají roli pro výšku sedícího hráče a vnímání výšky sítě, která je standardní. U mládežnických kategorií se doporučuje velikost kol 22“, jelikož hráči mají kratší ruce a jsou menšího vzrůstu. Průměr předních koleček se pohybuje v rozmezí od 50 do 125 mm. Kolečka jsou malá z důvodu krátkých obrátů, které jsou při hře velmi podstatné. Je všeobecně známé, že úzká kolečka dávají vozíku co nejmenší odpor a široká a větší kolečka nepoškozují tenisový dvorec. (Čichoň, 1999)

Pomocné popruhy

Pomocné stahovací popruhy slouží ke zvýšení rovnováhy a bezpečnosti jedince. Popruh si hráč vybere sám dle vlastní potřeby, musí být odpovídající jeho vozíku. Suchý zip nebo elastický pás zahrnuje každý stahovací popruh. Někteří hráči využívají i provaz.

K připevnění nožní opěry jsou užívány popruhy okolo chodidel, ke stabilizaci hráče na tenisovém dvorci jsou používány popruhy okolo kolen, a aby byl vozík pořádně připevněn, jsou aplikovány popruhy okolo steh. Podle potřeby hráče mohou být popruhy také okolo pasu, záleží na aktivaci trupového svalstva a jeho síle. Pokud je svalová funkčnost hráče limitující, popruh okolo pasu může způsobit pád. (Lange, 2000)

Stupačky

Stupačka je základní díl vozíku, kde si hráč opírá své dolní končetiny. Čím více mu dolní končetiny umožňují zasunout stupačku pod tělo hráče, tím více docílí kompaktního těžiště. Stupačky dělíme podle funkce na polohovací s nastavitelným spodním dělením a sportovní trubkové. Aby nedocházelo k bouchání do kolen při odehrání míčku tenisovým úderem, je sportovní trubková stupačka zasunuta co nejvíce pod tělo hráče. (Čichoň, 1999)

Obruče kol

K brzdění a ovládnutí vozíku slouží obruče kol. Jsou velmi důležitou součástí invalidního vozíku. Podle velikosti ráfků se používají různé rozměry obručí. Pro dospělé volíme větší tloušťku než pro děti. V současné době se využívají obruče kol o 18 mm z důvodu optimálního úchopu. V případě šířky obruče dominuje hlavní pravidlo: „úchop tenisové rakety a obruče“. Hráči si volí nejdříve obruče a pak raketu a to podle jejich velikosti ruky, protože během hry jsou nuceni držet tenisovou raketu v ruce a ještě uchopovat obruč, aby mohli takzvaně zabírat – uvádět vozík do pohybu. (Čichoň, 1999)

Bočnice

Existují dva druhy bočnic, které se montují na vozík, a to buď jako pevná součást rámu nebo součást odstranitelná. Délka bočnice je většinou normální nebo zkrácená, ale

dá se dále upravovat i na výšku. U sportovních vozíků určených pro tenis se užívají pouze plechové výplně mezi sedadlem, opěrkou a kolem. Moderní vozíky současné doby mají vyráběné bočnice z karbonu a to tak, aby kola vozíku nezachycovaly oblečení hráče a chránily i hráče od přímého kontaktu s kolem z vnitřní strany vozíku. (Čichoň, 1999)

Sedadla

Sedadla vozíku mohou být buď regulovatelná, tedy posuvná, nebo pevná. Pokud hráči připevňují celé tělo k vozíku, doporučuje se pevný rám. (Lange, 2000). V posledních letech se začínají více prosazovat skořepinové sedačky, které jsou vyráběné na individuálně na míru hráče a navíc umožňují i určitý sklon sezení hráče.

Vozíky, které mají regulovatelný rám, slouží hlavně dětem a začátečníkům, nikoli profesionálním hráčům. Pozice sportovce je individuální a každému vyhovuje jiné nastavení podle vlastních potřeb. (Lange, 2000)

Materiály pro opěrky a sedačky

Mezi hlavní kritéria materiálů, z nichž jsou opěrky a sedačky vyrobeny, patří např. životnost, pevnost, možná údržba a teplotní rozdíly. V dnešní době se používají textilie s nylonem, které díky prodyšnosti a kvalitě eliminují zapařování pokožky. (Čichoň, 1999)

Podložky - antidekubitní sedáky

Výběr správné podložky je důležitý pro odvádění vlhkosti a tepla těla. Slouží také ke zmírnění tlaků na sedací partie, tvrdost polštáře si volí každý hráč individuálně. Velkou výhodou dnes hrají i různé materiály sedáků používané v běžném každodenním životě. Můžeme spíše hovořit o individualitách hráčů podle jejich potřeb a zdravotních problémů – aby nedocházelo k tvorbě dekubitů.

Obr. č. 5 Speciální sportovní vozík určený pro tenisové zápasy

Zdroj: <https://rmasport.com>

6 Pravidla tenisu na vozíku

Tenis na vozíku vychází a hraje se na standartních tenisových dvorcích a technických parametrech pro „zdravé“ hráče (povrchy, lajny, síť atd..). Pravidla tenisu na vozíku jsou, až na několik výjimek jsou téměř shodná s pravidly tenisu pro „zdravé“, přesto všechno se řídí danými pravidly ITF tenisu. Je zapotřebí upozornit na některá určitá specifika rozdílů pravidel. (www.itftennis.com, 2020b)

6.1 Pravidlo dvojího dopadu

Primárně nejdůležitější je, že tenista na vozíku má povolené hrát i míček až po druhém dopadu na tenisovém dvorci. Míč může tedy odskočit dvakrát a to nerozhoduje, jestli pouze do dvorce, nebo jednou do dvorce a podruhé i mimo něj. Třetí dopad míčku na zem je trestán ztrátou bodu. Pravidlo dvojího dopadu je považováno za nejpodstatnější změnu oproti klasickému tenisu. (www.itftennis.com, 2020b)

6.2 Vozík je součástí těla hráče

Pomocí sportovního vozíku se hráč pohybuje po tenisovém kurtu, a proto je vozík chápán jako součást těla hráče. Platí zde stejná pravidla jako u nehandikepovaných tenistů. Jakmile míč zasáhne vozík ještě před prvním dopadem míče na zem, je bod připsán na soupeřovu stranu. (www.itftennis.com, 2020b)

6.3 Pravidlo uvádění míče do hry

Jedná se o pravidlo podání, kterým bezprostředně zahajujeme každou tenisovou hru. Podávající hráč nesmí žádnou částí vozíku během servisu překročit základní čáru. Tato chyba je trestána ztrátou podání jak u prvního, tak u druhého podání. U hráčů, kteří mají postižené jak horní, tak i dolní končetiny, je v některých případech možné podávat i před základní čarou. Když si hráč nedokáže nadhodit míček sám, může nadhazovat někdo

jiný. Pravidla se stanoví již na začátku tenisového utkání a musí být po celou dobu zápasu stejná. (www.itftennis.com, 2020b)

6.4 Pravidlo o ztrátě bodu

Hráč ztrácí bod v tom případě, že se mu nepodaří odehrát míč před třetím dopadem míče na zem. Pokud hráč použije dolní končetinu při brzdění či ke stabilizaci vozíku při odehrání míče, trestá se tato chyba také ztrátou bodu. Hráč nesmí při odehrání míče ztratit kontakt se sedací částí vozíku. (www.itftennis.com, 2020b)

6.5 Pravidla invalidního vozíku

Vozík může být vyroben z jakéhokoliv materiálu za předpokladu, že takový materiál nepředstavuje překážku pro soupeře. Nejsou povoleny žádné úpravy na vozíku, které by mohly hráči poskytnout mechanickou výhodu. Podle klasifikace tenisu na vozíku mohou kvadruplegici používat elektrický vozík, který nesmí překročit 15 km/h a smí být ovládaný pouze hráčem. Každý hráč může podat žádost komisi ITF ohledně úpravy vozíku dle jeho zdravotního hendikepu a lékařských důvodů. Komise obvykle schvaluje danou žádost zhruba 60 dní, jestliže danou žádost zamítne, je možné se odvolat. (www.itftennis.com, 2020b)

6.6 Pravidlo o proporcích vozíku

Na sedadle aktivního vozíku může být pouze jeden čalouněný polštář, musí mít stejnou velikost jako sedadlo samotné, nesmí být vyšší než 10 cm a musí mít stejnou konzistenci, hustotu a tloušťku. Je-li ohnut, musí být pružný natolik, že se lze oběma jeho konci dotknout. Čalouněný polštář není dovoleno kombinovat s žádnými tvrdými materiály, jako jsou například dřevo, laminát nebo kov. Sportovní vozík musí být opatřen pevnou oporou (nepohyblivou stupačkou) pro nohy. V nejvyšším místě musí být výška opěry nad zemí přibližně 11 cm. Tato výška má bezpečnostní charakter. Opěrka rukou či ostatních částí těla připevněných ke sportovnímu vozíku nesmí přecházet přes kolmici

vedenou k nohám nebo trupu hráče v sedící poloze. Maximální výška bočních opěrek sedadel od země může být 53 cm, maximální průměr zadních velkých kol může být 66 cm. Nad opěrkou pro nohy musí být připevněn kožený nebo elastický pásek nejméně 8 cm široký, zabraňující sklouznutí nohou z opěrky na zem nebo na kolečko. Sportovní vozík musí být upraven tak, aby hráč nemohl vozík řídit nebo brzdit nohama. Všechna přídatná zařízení, která pomáhají nebo ovlivňují pohyb vozíku v jakémkoli směru, brzdy nebo další kola nebo poháněcí obruče, jsou zakázána. V případě, že má hráč poruchy na vozíku nebo na výstroji, může rozhodčí přerušit hru a povolit opravu v předepsaných limitech (oprava vozíku 20 minut, ostatní úpravy 19 minut). (www.itftennis.com, 2020b)

6.7 Pravidlo o pohybu na vozíku pomocí nohou

Pravidlo je platné pouze pro hráče, kteří nejsou schopni uvést vozík do pohybu za pomoci kol. V takovém případě je dovoleno uvést vozík do pohybu za pomoci odrazu jedné nohy. To však neplatí, je-li:

- míček v počáteční fázi odehraní, tedy nedošlo ke kontaktu míče s raketou
- míček v počáteční fázi servisu, tedy nedošlo ke kontaktu míče s raketou

Za dolní končetinu se u hráče na vozíku považuje oblast od podbřišku přes hýždě, boky, stehna, lýtka až po kotníky a chodidla. (www.itftennis.com, 2020b)

6.8 Pravidlo v zápase chodícího (tj. „zdravého“) tenisty a tenisty na vozíčku

Pokud dojde k vzájemnému zápasu mezi tenistou na vozíčku a chodícím tenistou, platí pro vozíčkáře pravidla pro tenis na vozíku a hráče chodícího pravidla pro tenis chodících. Převážně se jedná o pravidlo u tenistů na vozíku, pravidlo dvojího dopadu. (www.itftennis.com, 2020b)

6.9 Profesionální tenista na vozíku

Aby se mohl hráč zúčastnit ITF schválených turnajů a paralympijských her, musí mít lékařsky diagnostikovanou trvalou poruchu mobility (pohybu) nebo v kombinaci s fyzickou disabilitou. Toto trvalé fyzické postižení, které má za následek podstatnou ztrátu jedné nebo obou dolních končetin. (www.itftennis.com, 2020b)

7 Kategorizace hráčů tenisu na vozíku aneb klasifikace tenisu na vozíku

I když myšlenkou a cílem klasifikace je, aby zdravotní postižení sportovce mělo co nejmenší vliv na výsledek sportovní soutěže. Správná klasifikace by měla zaručovat férovost zápasů a jejich hodnocení. V každé klasifikaci je určitý rozsah postižení sportovce a tím může docházet k nespravedlnosti. V současné době vždy u tenisu vozíčkářů bude existovat situace, že některý ze soupeřů může být znevýhodněn, protože jeho postižení má třeba větší rozsah, nebo je běžné že proti sobě hrají paraplegik s vysokou lézí na jedné straně a na druhé straně podkolenní amputať.

Tenis na vozíku se rozděluje nejen podle věkových zákonitostí, ale také zaleží na rozsahu postižení. Soutěže v tenise na vozíku se oproti jiným sportům dělí pouze na dvě kategorie: kvadruplegici a paraplegici. Díky tomuto rozdělení se na jedné straně zvyšuje zájem o tento sport. Na druhé straně jsou ale značné rozdíly mezi hendikepovanými, které často některé hráče znevýhodňují. Je v podstatě nemožné poskytnout stejné podmínky pro každého hráče. (Daďová, 2008)

7.1 Pojem Klasifikátor

Klasifikátoři jsou profesionálové, osoby se zdravotním vzděláním (lékař nebo fyzioterapeut) a také osoby se sportovním vzděláním např. trenéři a sportovní vědci. Bývají jmenováni mezinárodní organizací hendikepovaných sportovců. Pro určení klasifikace je vytvořen klasifikační tým složený zpravidla ze dvou až tří osob, které daného sportovce zařazují do určité třídy. (Daďová, 2008)

Klasifikace se zaměřuje na postižení, funkční schopnosti a sportovní výkon.

7.2 Pojem klasifikace u tenisu vozíčkářů

Podle regulí ITF- Mezinárodní tenisové federace je považován za tenistu na vozíku ten hráč, který splňuje následující požadavky. Tenis na vozíku je v současnosti

rozdělen pouze na dvě zdravotní skupiny: OPEN a QUAD. Obě skupiny mají svou vlastní divizi turnajů a vlastní žebříček. Všichni hráči pokud se chtějí účastnit schválených turnajů ITF a paralympijských her, musí dodat potvrzení od lékaře o tělesném postižení, které souvisí s jejich mobilitou i handicapem.

I tenis na vozíku vyžaduje určitá vstupní kritéria takzvaně minimální handicap:

- Neurologický deficit v blízkosti nebo přímo na úrovni S1 spojený se ztrátou motorické funkce
- Ankylóza, závažná artritida nebo kloubní náhrada kyčle či kolene
- Amputace jakéhokoliv kloubu na dolní končetině
- Hráč s tělesným postižením v jedné nebo obou dolních končetinách, horních končetinách odpovídající kritériím uvedených výše.

7.3 Paraplegici aneb skupina OPEN

Do skupiny paraplegiků patří všichni hráči, kteří mají oboustranné úplné ochrnutí dolních končetin, také sportovci s amputacemi, mezi které se řadí sportovci s lehčím postižením, jako je například: omezení pohybu končetin, postižení kloubů, srdeční eventuálně plicní nedostatečnost. (Daďová, 2008)

Jedná se o tělesné postižení, které vzniká následkem přerušení míchy. Nejčastější příčinou postižení bývá většinou úraz. Sportovci s postižením dolních končetin mají mnohem větší základnu hráčů a větší zájem veřejnosti i médií. (Čichoň, 1999)

V dané skupině tedy nalezneme hráče, kteří mají porušenou funkci dolních končetin – vozíčkáře, dále pak do této třídy řadíme všechny amputáře, spastiky a další sportovce s lehčím postižením (omezení i poškození kloubního rozsahu – abnormalita kyčlí, artróza; různé druhy nemocí – plicní, srdeční, atd.).

7.4 Kvadruplegici a skupina QUAD

Kategorie kvadruplegiků (QUAD TENNIS) byla oficiálně založena ITF v roce 1997. Podle pravidel je kvadruplegik hráč, který má postižené tři a více končetin. Jinak jsou pravidla až na pár výjimek stejná jako u paraplegiků.

Mezi kvadruplegiky patří hráči, kteří mají postižené jak horní, tak i dolní končetiny. Stejně jako paraplegici mají svoje vlastní turnaje a žebříčky řízené svazem. Kvůli snížení hybnosti má však skupina kvadruplegiků určité výjimky v pravidlech tenisu na vozíku. U kvadruplegiků s postižením horních končetin je nedílnou součástí při hře správné zafixování tenisové rakety k ruce sportovce. Dále je zde rozdílný způsob zahájení tenisového utkání, podává se pouze spodem. (Čichoň, 1999)

K účasti na turnajích je důležité získat licenci QUAD, kterou lze získat přes klasifikátora Mezinárodní tenisové federace ITF. Hráč s touto licenci se nesmí účastnit turnajů stanovených pro paraplegiky. Zastoupení kvadruplegiků na soutěžích je v současné době mnohem menší než u paraplegiků. Na turnajích se často potkávají jedni a ti samí hráči. Proto někteří hráči, kteří mají sice právo hrát s licenci QUAD, nezažádají o licenci a přihlašují se do soutěží s paraplegiky. (Daďová, 2008)

Základní identifikátory pro hráče, kteří získají označení QUAD a vykazují jedno z následujících čtyř omezení pohybu horních končetin či trupu:

- Snížená motorická funkce pro provedení podání nad hlavou
- Snížená motorická funkce pro provedení úderu jako jsou forehand nebo backhand
- Snížená motorická funkce pro manévrování s manuálním invalidním vozíkem (je možnost použít elektrický invalidní vozík)
- Neschopnost uchopit a držet raketu, která si vyžaduje jiných pomůcek pro uchopení rakety potřebné ke hře.

(www.itftennis.com, 2020b)

Pohyb na vozíku a po kurtu je tedy více limitován jejich možnostmi, než v předešlé skupině OPEN. Na základě snížené motorické funkce je kvadruplegickým hráčům povoleno používání elektrického vozíku a to za předem daných podmínek ITF.

Další výjimkou bývá podání. Existuje více variant tenisového podání u handicapovaných hráčů – horní podání, podání spodem (forehandem) či s pomocí asistenta (nadhoz míčku apod.). Hráči si mohou míček nadhodit pomocí jednoho dotyku či s pomocí asistenta. Po celou dobu hry musí hráč používat jen jednu z metod nadhozu.

7.5 Kategorizace hráčů podle ITF

Ve vozíčkářském tenise nalezneme další rozdělení hráčů na vozíku jednak podle věku, jednak podle zdravotního hlediska.

Soutěže v tenise na vozíku jsou dále rozdělovány do kategorií:

- Paraplegici (OPEN): muži a ženy dvouhra (singl), muži a ženy čtyřhra (double), junioři
- Kvadruplegici (QUAD): muži i ženy dvouhra (singl), muži a ženy čtyřhra (double), junioři
(www.itftennis.com, 2020b)

8 Základní tenisové údery

Základní tenisové údery se u tělesně handicapovaných tenistů liší, a to zejména u podání, kterým se zahajuje hra na tenisovém dvorci. Hlavním důvodem je tenisový vozík, který značně ovlivňuje rychlý pohyb hráče při utkání. Technika forhendu se u tenistů na vozíku od tělesně zdravých hráčů liší pouze minimálně a řadí se mezi nejčastěji používané údery. Bekhend je považován za jeden z nejtěžších úderů z důvodu tzv. „push držení“. U hráčů na vozíku se nepoužívá bekhend obouruč, ale jednoruč. (Scholl, 2002)

V této kapitole popíši základní tenisové údery a jejich správnou techniku u osob se speciálními potřebami.

8.1 Podání

Podání je jedním z nejdůležitějších úderů v tenisu, hráč se snaží co nejrazantněji a nejúčinněji zasáhnout míček požadovaným směrem tak, aby překvapil soupeře.

U tělesně postižených tenistů není vítězství při vlastním podání jednoznačným cílem. Servis pro tenisty na vozíku není tak efektivním úderem jako u nehandikepovaných sportovců a řadí se mezi nejsložitější údery. Hlavním cílem při hře je tedy spíše vyhraný gem při soupeřově podání a držení příjmu. Podání je tedy v jistém měřítku u tělesně postižených tenistů nevýhodou. Hlavním důvodem je náročnost stability a rychlého uvedení vozíku do pohybu po provedeném podání. Hráči, kteří podávají ze základní čáry, se po odehraném servisu posouvají směrem do kurtu, a to může vést k další výhodě přijímajícího hráče. Proto v dnešní době většina hráčů stojí metr až metr a půl za základní čarou, aby po odehraném servisu měli více času a byli lépe připraveni na příjem soupeře. U tenistů na vozíčku je rozsah podání značně omezen, protože při podání nejsou tak vysoko jako běžní tenisté, přesto je rychlost podání relativně vysoká. Mezi další příčinu, proč není podání v tenise osob se speciálními potřebami výhodou, je, že hráč nemůže použít nohy, a tak veškerá síla vychází z horní poloviny těla tedy horních končetin a trupu. Švih paže je kratší z důvodu nízkého postavení hráče na vozíku, a proto není síla úderu tolik efektivní. Servis tedy u hráčů není tolik o síle jako o taktice, kterou podávající vymyslí během zápasu. Může obměňovat různé rotace servisu a jeho umístění. Držení

rakety při podání je mírně bekhendové, středové neboli „push“ držení. Hráč si může sám zvolit držení, které mu nejvíce vyhovuje k danému postižení. Extrémně forhendové držení se nedoporučuje, přesto je výběr držení tenisové rakety při podání čistě individuální záležitostí. (Čichoň, 1999; Suková, 2009)

Druhy podání by se měly v dnešní době přizpůsobit spíše taktickým zásadám, a proto je důležité kombinovat různé druhy podání podle typu soupeře, druhu dvorce a dalších okolností, které s tenisem úzce souvisí.

Hráči využívají čtyř typů podání, jedná se o podání:

- Přímé, které je charakteristické přímým nadhozem nad hlavu, míček je zasažen bez rotace.
- S horní rotací- nadhoz směřuje mírně za hlavu a pomocí zápěstí se hráč snaží mírně pokrčenou paží míček roztočit zdola nahoru.
- S boční rotací- hráč nadhazuje míč nad rameno dominantní paže, míč získává rotaci kolem své osy zleva doprava.
- S kombinovanou rotací- míč je nadhozen stejně jako u boční rotace a zasažen v levé spodní polovině, kde je pomocí zápěstí roztáčen zleva doprava a zdola nahoru.
- Podání s rotací se využívá přednostně u druhého podání kvůli vyšší kontrole přesnosti než u podání přímého. Odskok je vyšší a pro soupeře je těžké servis zpracovat.

(Čichoň, 1999)

Postup při podání:

Podání se dá rozdělit na několik fází, kde jsou zapojené obě paže. Pohyb je poměrně jednoduchý a podobný pohybu např. při hodů míčkem. Jedna paže jde s míčkem do vzpažení (nadhoz). Druhá paže provádí švih směrem za hlavu, následuje pohyb nahoru (tzv. smyčka). Nadhazovaný míč je uvolněn téměř ve vzpažení a nadhozen svisle vzhůru do dostatečné výšky- výše než hráč dosáhne při vzpažení raketou. Nadhoz je jedna z nejtěžších částí servisu. Jeho přesnost je velmi důležitá. Pokud se nadhoz nepovede podle představy hráče, je lepší variantou jej opakovat. Tato možnost bývá často využívána u začínajících hendikepovaných hráčů.

Při smyčce je loket přibližně v úrovni ramene. Při této fázi hráč zaklání trup a horní polovina těla se přetáčí. Váha je přenesena do mírného záklonu. Raketa je vedena směrem nahoru a váha těla se postupně přenáší směrem dopředu. Z nejhlubšího bodu smyčky startuje úderová fáze. Ruka jde prudce nahoru, paže se napíná a zápěstí je otevřené. Úderová plocha rakety má maximální rychlost a směřuje ve směru úderu. Po zásahu míče se podávající ruku ohýbá směrem dopředu a pokračuje volně dolů kolem boku a vozíku. Při podání je také velmi důležitá pozice vozíku, kde může podávající ovlivnit následující směr podání. Pokud hráč, který podává, je s vozíkem v základním postavením 45 stupňů, může se snadněji pohybovat libovolným směrem po podání. (Suková, 2009)

Průběh podání lze rozložit do několika fází:

1. Nápřah s nadhozem
2. Úderová fáze se zásahem míče
3. Protážení a dokončení úderu

Podání je jediným úderem, kdy si nadhazuje hráč míč sám, a proto správný nadhoz může dovést úder přímo k dokonalosti. (Linhartová, 2009)

U kvadruplegiků se nadhoz nedá provést. Hru je možné zahájit dvěma způsoby. Hráč hází míč na zem a odehrává jej po jeho odrazu do pole soupeře. Druhou variantou je spolupráce s asistentem. (Scholl, 2002). Jistota podání může rozhodujícím způsobem ovlivňovat výsledek zápasu, a proto je extrémně důležité věnovat mu velký prostor v tréninku. Jistý servis a jeho přesné umístění je základem úspěchu každého hráče. Naopak nejhorším možným způsobem, jak ztratit bod, je dvojchyba. V tréninku by se hráči měli soustředit také na umístění podání, které ovlivňuje další průběh hry. Volíme tři základní místa, kam podání směřovat: do středu, na příjemce či do šířky. Tímto umístěním si připravujeme prostor pro předpoklad následující hry.

Již jsem se zmínila, že tento úder je považován za jeden z nejtěžších, a proto při něm může vznikat celá řada chyb.

Mezi ty nejčastější patří:

1. Špatný nadhoz
2. Nesprávná poloha vozíku
3. Špatné naklopení rakety v úderové fázi

(Koromházová a Linhartová, 2008)

Obr. č. 6 Podání

Zdroj: <https://www.paralympic.org>

Podle toho, jaký druh podání byl zvolen a kam bylo podání umístěno, můžeme očekávat soupeřův příjem a jeho umístění v tenisovém dvorci. U tenistů na vozíku se často můžeme setkat s podáním s kombinovanou rotací. Míč letí vysoko nad sítí a po odskoku mění směr letu míče. Podání s rotací je větší jistotou. Pro vyšší razanci podání je možno docílit posilováním břišních svalů, rychlostí paží a úchopem rakety či stabilnější pozicí při úderu. (Suková, 2009)

8.2 Příjem (return)

Příjem je v tenise tělesně postižených větší zbraní než podání. Udržení příjmu je nezbytným cílem pro vyhraný zápas. Předpokladem dobrého příjmu je rychlá reakce a uvedení vozíku do pohybu. Hráč je připraven ve středu čtverce, do kterého směřuje podání. Z tohoto místa se přijímající pohybuje směrem k míči. Podání bývá obvykle rychlým úderem, a proto přijímající hráč může této rychlosti využít k rychlému vrácení míče. (Čichoň, 1999)

Rozlišujeme dvě základní techniky příjmu:

1. statický příjem
2. útočný příjem

Statický příjem je charakteristický postavením přijímajícího vzadu a z této pozice vychází následný pohyb vřed. Je pomalejší a méně riskantní, ale dává podávajícímu více času na to, aby se dostal do hry. Při statickém příjmu je míč většinou vrácen až po druhém dopadu. (Čichoň, 1999)

Útočný příjem používají spíše pokročilí hráči. Příjem začíná v momentě nadhozu podávajícího hráče, příjemce odhaduje, kam bude míček servisu umístěn, a podle toho otáčí vozík tímto směrem a provádí příjem. Příjemce hraje útočný return na jeden odraz. Podle zvolené strategie rozlišujeme příjem defenzivní a ofenzivní. (Čichoň, 1999)

U příjmu je důležitá strategie, kterou se rozhodujeme dále pokračovat ve hře.

Základem je:

1. podání vrátit, míč podržet ve hře a čekat na soupeřovu chybu
2. zaútočit, vytvořit tlak a zvýšit pravděpodobnost chyby soupeře
3. získat bod vítězným příjmem

(Čichoň, 1999)

8.3 Forhend

Tenisový forhend je základní a nejvíce používaným úderem v tenise. Forhend tělesně postižených jedinců a zdravých hráčů je téměř shodný. Pravák odehrává míč na pravé polovině těla a levák na levé polovině těla. Forhend je veden zespoda nahoru, čímž dochází k rotacím míče. Po odehrání pokračuje paže ve směru pohybu až do protažení pohybu bez přerušení. Stejně jako u ostatních úderů je důležitá plynulost pohybu a celková koordinace. (Suková, 2009)

Pro forhend se doporučuje klasické forhendové držení rakety, které se také nazývá východním držením. Míč zasahujeme níže a dále od těla. Tento úder se doporučuje pro přímé údery a údery s mírnou horní rotací. Další variantou držení je západní držení, kdy je míč odehrán ve výši ramen s vyšší rotací. Pro vozíčkáře je západní držení velmi náročné. Doporučuje se hráčům, kteří mají problém při odehrání nízkých míčů. Velmi oblíbené a často používané je polozápadní držení, které se hraje z otevřeného postavení a umožňuje horní rotaci (topspin). (Suková, 2009)

Forehand je jedním ze základních úderů, který se hraje po dopadu míče na pravé straně těla (u levorukých hráčů na levé straně těla). Forehand tenistů na vozíku je až na malé odchylky totožný s forehendem zdravých hráčů. Úder je veden zespoda nahoru, k zásahu dochází před koleny vozíčkáře (tělem), se současnou rotací úderu a konečným protažením pohybu paže. Rotace dolní končetiny a boku je dosažena pomocí paže bez rakety, kterou hráči zatáhnou za obruč kola směrem dozadu během úderové fáze (Lange, 2000).

Během úderu hráčova nehrající paže zůstává na obruči kola vozíku a poskytuje potřebou rotaci i udržení rovnováhy a stability vozíku. Sílu hráči získávají především z rotace vozíku, švihem paže a protažením úderu (Suková, 2009).

Celý proces se dá rozložit do čtyř základních fází:

1. Příprava k úderu a nápřah
2. Úderová fáze a zásah míče
3. Protažení úderu a dokončení úderu
4. Návrat do základního postavení

(Suková, 2009)

Postup při forhendu:

Důležitý je včasný nápřah, který probíhá již před dopadem míčku. Optimální je udržet otevřené postavení v úhlu 45 stupňů se sítí. Toto postavení dodá forhendu více síly a hráč udrží lepší stabilitu. Během úderu by druhá ruka měla zůstat na obruči vozíku, což napomůže hráči udržet rovnováhu a kontrolu nad vozíkem. Bod úderu se nachází před vozíkem, jehož sílu ovlivní hráč rychlostí švihů. Úder plynule pokračuje ve směru pohybu a končí nad protilehlým ramenem (Scholl 2008). Pro většinu hráčů bývá forhend útočným úderem a úderem, který rozhoduje utkání. Forhend může mít celou řadu rotací s různou intenzitou síly. Nejlepší hráči často používají západní forhend.

Nejčastější chyby při forhendovém úderu:

1. pozdní a příliš vysoký nápřah
2. nevhodný bod zásahu- zásah míče v záklonu nebo příliš před tělem

(Koromházová a Linhartová, 2008)

Obr. č. 7 Forhendový úder s polozápadním držením

Zdroj: <https://www.paralympic.org>

Obr. č. 8 Forhendový úder s východním držením

Zdroj: <https://www.activityalliance.org.uk>

8.4 Bekhend

Bekhend se řadí mezi nejtěžší údery u tenisu vozíčkářů, důvodem je používání „push držení“ při kterém se odehrává míč forhendovou stranou výpletu. Švih je proveden opačně, než je tomu při běžném bekhendu, tedy ze shora dolů. Bekhend s „push držením“ je klíčovým úderem pro tenis na vozíku. Vznikl ve spolupráci závodních hráčů a trenérů. Tento úder umožňuje hráči vypořádat se s obtížnými herními situacemi např. vysoký odskok míčku. Vozíčkáři používají pouze jednoruční bekhend. (Scholl, 2002)

Pro hráče na vozíku je backhand obtížný z několika důvodů. Prvním z nich je nutnost změny držení, které musí často nastat bez pomoci druhé paže, protože ta spočívá na obruči vozíku. Zároveň načasování a nastavení k míči musí být velmi přesné. „Push“ držení je tak pro většinu hráčů často využívané držení pro backhand. Při backhandovém úderu se často využívá obratu provedeným přehmatem nehrající volné ruky, kdy nehrající paže spočívá na obruči na straně hrající paže. Hráč tak docílí vnitřního otočení z uzavřené pozice. (Suková, 2009)

V současnosti používají hráči tři typy držení při bekhendovém úderu:

1. Východní- řadí se mezi nejjednodušší držení a je velmi oblíbené u začátečníků. Zápěstí je v pevné pozici. V okamžiku zásahu je plocha rakety vedena vertikálně.
2. Extrémní bekhendové držení- Je využíváno zejména pokročilými tenisty. Míč je zasažen ve vyšší poloze ještě před kulminací. Zápěstí se nachází za držadlem rakety.
3. „Push držení“- Hraje se forhendovou stranou výpletu, hráč nepřehmatává, a tím šetří čas na úderu

(Suková, 2009)

Pohyb rakety při bekhendu se dá rozfázovat do tří fází, pohyb však musí být opět plynulý a nepřerušovaný.

Fáze pohybu:

1. Příprava k úderu a nápřah
2. Úderová fáze a zásah míče
3. Dokončení a protažení úderu

(Suková, 2009)

Hráči na vozíku často využívají bekhendový čop. Jedná se o jednoruční úder se silnou spodní rotací. Mnohdy se hraje ze základní čáry nebo ze středního pole

Průběh čopovaného bekhendu:

V přípravné fázi je vozík ve 45 stupňovém postavení, tělo rotuje ve směru míče. Nápřah se mírně zpomalí a trup se posouvá směrem dopředu. Úder probíhá před dolními končetinami hráče. Pohyb rakety je veden ze shora dolů. Volná ruka se drží kola vozíku pro lepší udržení stability. (Suková, 2009)

Mezi nejčastější chyby při bekhendu lze považovat:

1. Pozdní nápřah
2. Záklon hráče na vozíku
3. Příliš otevřená či zavřená hlava rakety

(Koromházová a Linhartová, 2008)

Z těchto chyb plynou mnohé nepřesnosti, které většinou končí ztrátou bodu.

Obr. č. 9 Bekhend s „push držením“ hraný forhendovou stranou výpletu

Zdroj: <https://www.paralympic.org>

Obr. č. 10 Čopovaný bekhend

Zdroj: <https://www.paralympic.org>

8.5 Volej

Dalším základním úderem je volej. Míč se odehrává před dopadem míčku na zem tzv. „z voleje“. Hlava tenisové rakety je v místě, kde očekáváme střet s míčkem. Při pomalejším a vyšším míčku od soupeře je nápřah delší, naopak při rychlém míčku je nápřah kratší. Voleje jsou čteně využívány při čtyřhrách u hráče, který zaujímá přední pozici na síti. Tento úder hru zrychluje a je zde důležitá nejen razance, ale hlavně umístění míčku mimo dosah protihráče. (Suková, 2009)

Voleje se hrají ještě předtím, než se míč dotkne sítě. Slouží především k překvapení soupeře a zrychlení hry. Hráči na vozíku voleje častěji požívají ve čtyřhře, ve dvouhře nejsou dominantními údery, z důvodu pomalého přechodu na síť. Volej může být forehandový nebo Backhandový (Scholl, 2002).

Pro hráče na vozíku se nejedná o příliš četný úder, díky obtížnějšímu přechodu na síť.

Fáze pohybu:

1. Příprava k úderu a nápřah
2. Úderová fáze a zásah míče
3. Dokončení a protažení úderu

(Suková, 2009)

Průběh voleje:

Při nápřahu stavíme úderovou plochu rakety směrem nahoru a dozadu nad předpokládaný bod střetu s míčkem. Zápěstí musí být zpevněné. Při úderu směřuje raketa proti míčku směrem dolů a dopředu. Hlava rakety je otevřená a musí být výše nežli zápěstí. Dokončení a protažení úderu je kratší než u bekhendu a forhendu. (Suková, 2009)

Obr. č. 11 Volej

Zdroj: <https://www.paralympic.org>

9 Soutěže v tenise na vozíku

Tenis na vozíku je velmi náročný, a to jak po technické, taktické, tak i psychologické stránce. Kvalita soutěží roste a stává se atraktivnější pro sportovce i diváky. Stejně jako v klasickém tenise i tenis na vozíku probíhá po celém světě pod dohledem ITF v systému turnajů Wheelchair tennis tour, pod kterou spadá přibližně 160 turnajů ročně. Na základě výsledků na těchto turnajích jsou vytvářeny světové žebříčky pro muže i ženy, kteří jsou vždy hodnoceni elektronickým systémem v 52 týdenních periodách. Body jsou přidělovány podle klasifikace daného turnaje, pokud se hráči podaří porazit soupeře z vyšších pater žebříčku, může získat bonusové body navíc. Všechny žebříčky je možné sledovat na webu ITF. (Čichoň, 1999)

9.1 Mezinárodní turnaje tenisová Tour vozíčkářů

- Super series – odpovídají turnajům Grand Slam
- ITF 1-3 a ITF Futures - odpovídající ATP-Tour, zde bývá
- Každoroční speciální turnaj družstev (World Team Cup)
- Masters - turnaj osmi nejlepších hráčů a hráček *Single Masters* a turnaj osmi nejlepších párů mužů a žen *Doubles masters*

Každý turnaj se dle výkonnosti hráčů dělí na několik divizí: Main Draw, Second Draw a divize B. V nejvyšší divizi, *Main draw*, mají právo startovat muži do 125. místa a ženy do 50. místa na žebříčku IWTA. Divize *Second Draw* je určena pro hráče a hráčky, kteří jsou registrovaní na světovém žebříčku. *Divize B* je otevřena všem ostatním, včetně začínajících hráčů. Ve všech divizích se hraje nejen hlavní soutěž, ale také tzv. soutěž útěchy *Consolation*, které se účastní všichni poražení z prvního kola. (www.cwta.cz, 2021c)

Masters (turnaj osmi nejlepších hráčů a hráček)- *Singelsmasters*, *Doublesmasters*. Mezinárodní turnaje se dělí na hlavní divizi *Main Draw* a druhou divizi *Second Draw*. Kvadruplegici mají svoji soutěž, která se nazývá *QUAD*. Ve všech divizích se hraje

hlavní soutěž. Ti, co jsou vyřazeni v prvním kole, dostávají příležitost hrát tzv. Soutěže útěchy, nazývajících se Consolation.

9.2 Mistrovství světa družstev – World team cup

Jedná se o obdobu Davisova poháru (muži) či Fed Cupu (ženy). Od roku 2004 byla mužská kategorie rozdělena. Ve světové skupině 1 (WG1) hraje 16 nejlepších států světa (podle umístění v předchozím roce). Ve světové skupině 2 (WG2) hraje další 16 států světa. Nejlepší umístění českého týmu jsme zaznamenali v roce 2003 v polských Sopotech, kde jsme získali 4. místo ve složení Brychta, Stefanů a Potůček. (Pačes, 2013)

V posledních letech je tendencí pozměňovat názvy turnajů ve prospěch – generálních sponzorů. Z těchto hlavních důvodů dochází k pozměňování názvu turnajů, jakožto: The BNP Paribas World Team Cup je oficiální turnajová událost, která spadá pod ITF. Odehrává se jednou ročně a další podmínkou je, že pokaždé se hraje v jiné zemi. Je pořádána pro muže, ženy, skupinu quads a juniory. Země, která pořádá tento turnaj, musí být členem ITF. (www.itftennis.com, 2020c)

9.3 Paralympijské hry

Každé čtyři roky po olympijských hrách se konají paralympijské hry řízené Mezinárodním paralympijským výborem. Tenis na vozíku se na těchto hrách poprvé objevil v roce 1988 v Soulu, a to pouze exhibičně. Od roku 1992 je plně zařazen mezi paralympijské sporty. Turnaje se účastní vždy 48 mužů a 24 žen. Nejlepšího výsledku na paralympijských hrách dosáhl Miroslav Brychta, který se probojoval mezi nejlepšími 16 hráčů světa. (Pačes, 2013)

9.4 Mezinárodní turnaje na našem území

Na našem území ČTSV každý rok organizuje tři mezinárodní turnaje v Prostějově, Brně a v Praze (halový turnaj). KMP CONSULT Czech Open s dotací 12000 Euro je mezinárodní antukový turnaj, který svoji historii odstartoval roku 1995 v Brně. Jeho

úroveň postupně rostla tak, že mu byla pravidelně zvyšována jeho kategorie na současnou nejvyšší ITF1. Od roku 1999 byl turnaj přemístěn do Prostějova, což vyvolalo stoupající nároky na úroveň tenisového areálu i doprovodných služeb. Prostějovský klub je navštěvován tenisovými hráči dodnes. Prague Cup Czech Indoor turnaj, který je dotován 6000 Euro je jediný halový turnaj mezinárodní úrovně u nás a pravidelně ho pořádá areál Club Hotel Praha v Průhonicích. Historie tohoto turnaje sahá do roku 1997 a od té doby se zde představí zhruba 85 hráčů tenistů ročně. Kategorie tohoto turnaje je zatím na úrovni ITF3. SSŽ Cup – mezinárodní mistrovství ČR s dotací 1000 Euro navazuje na předchozí ročníky, kdy byl organizován pouze jako mistrovský vrchol domácí soutěžní sezóny. Vše začalo roku 1996 v Neratovicích. Od roku 1999 je každoročně organizován v tenisovém areálu TC Classic v Brně. Turnaj má kategorii ITF Futures a je organizován vždy v srpnu. (www.cwta.cz, 2021a)

9.5 Mistrovství České Republiky - ČTSV Tour

Domácí turnajový okruh má za sebou už dlouholetou tradici a historii. Každým rokem se počet turnajů pro české tenisty mění a zvyšuje se jejich úroveň. Od roku 2003 se ČTSV Tour hraje jako turnajový okruh Mistrovství ČR, který probíhá po celou sezónu a do konečného výsledku se započítávají body získané ve dvouhře i čtyřhře z celé Tour. Závěrečné vyhlášení výsledků se uskuteční během mezinárodního mistrovství ČR v Brně. V současné době jsou do ČTVS Tour zařazeny Hamr Open v Praze, Karviná Open, Brno Open, Praha Open a další. (www.cwta.cz 2021a)

Každoročně se počet turnajů mění a zvyšuje se jejich úroveň. Do ČTSV Tour jsou také zařazeny turnaje do BÖWE SYSTEC Tour, v nichž získávají tenisté body do celkového součtu. O titul Mistra České republiky hrají čeští hráči již řadu let společně se slovenskými tenisty. Na konci sezóny jsou vyhlášeni vítězové česko-slovenské BÖWE SYSTEC Tour a zvláště Mistři České republiky. V době roku 2006 jsou do BÖWE SYSTEC Tour zařazeny halové turnaje Hamr Open v Praze a Karviná Open. Antukovými turnaji jsou Brno Open, Praha Open, Hostýnský pohár v Bystřici pod Hostýnem a Radnický pohár v Radnicích u Plzně. (Císař, 2006g)

V současnosti má český tenisový svaz vozíčkářů zhruba 50 členů a jeho aktivní hráči působí v Centrech tenisu na vozíku, které jsou v Brně, Praze a Karviné. Poslední ročníky probíhají pod záštitou společnosti tzv. HVSM Plasma, podle které se jmenuje celá tour. Turnaje bývají pravidelně v Praze na Hamru, Karviné, Brně, Bystřici pod Hostýnem, Radnicích u Plzně a Bratislavě. (www.cwta.cz 2021a)

10 Diskuze

Téma bakalářské práce - Tenis osob se speciálními potřebami - jsem si vybrala vzhledem k tomu, že se tenisu věnuji již mnoho let a na společných akcích se setkávám s tenisty vozíčkáři. Obdivuji jejich bojovnost, s jakou se dokáží postavit svému osudu. Jsou pro mě velkou inspirací. Práce mi přinesla celou řadu cenných zkušeností a překvapivých poznání. Co jsem však nenalezla v odborné literatuře, je popis problematiky dostupnosti tenisu pro vozíčkáře. Ve své praxi při návštěvách sportovních areálů jsem zaznamenala, že se tenisté na vozíku potýkají především s finanční náročností této sportovní disciplíny a s dalšími četnými nástrahami. Kromě značné hodnoty speciálních vozíků, kterou musí sportovci zaplatit, se jedná rovněž o nutnost bezbariérového přístupu na sportoviště, který není vždy samozřejmostí. Mnoho sportovních areálů především z těch dříve zbudovaných vůbec není pro tyto jedince vhodných. Nejsou zde upravené přístupové trasy a například šatny jsou mnohdy umístěny v suterénních prostorách, které jsou prakticky nepřístupné pro jedince na vozíku. Ten samý problém se objevuje i v případě toalet, které bývají pro zdravé jedince snadno dostupné, ale pro vozíčkáře jsou prakticky nedostupné.

Vzhledem k pravidlům se tenis na vozíku příliš neliší od normálního tenisu, jediným významným rozdílem je povolený dvojdopad před úderem. Eventuálně mají osoby se speciálními potřebami umožněno servírovat z kratší vzdálenosti či využít asistenta. Problematická je však klasifikace postižení, která se stále vyvíjí, nicméně má k dokonalosti velmi daleko. Tohoto faktu zneužívají především ti jedinci, kteří se účastní soutěží na mezinárodní úrovni, která se v poslední době stává centrem celosvětové pozornosti. Sport osob se speciálními potřebami sice stále nedosahuje stejné divácké pozornosti jako sport zdravých jedinců, ale z hlediska komerčního využití je velmi atraktivní. Příkladem mohou být Paralympijské hry, které si získaly velkou pozornost veřejnosti a přitáhly zájem četných sponzorů.

Pojem osoby se speciálními potřebami v současné době nahradil dříve používaný pojem handicapovaní sportovci. Osoby se speciálními potřebami pokrývá všechny handicap a lépe vyhovuje současným jazykovým trendům.

Sport osob se speciálními potřebami přestože nabývá na významu v celosvětovém měřítku, není dosud dobře zpracován v odborné literatuře. V práci jsem proto čerpala převážně v internetových zdrojích, které však nemusely být vždy aktuální, vzhledem

k dynamickému vývoji tohoto sportovního odvětví. Touto prací bych proto ráda poukázala na dramatický nedostatek odborné literatury a mnohdy neaktuální dostupné informace, které mohou vézt k možným desinterpretacím.

11 Závěr

Závěrem této bakalářské práce je třeba zdůraznit potřebu popularizace sportu osob se speciálními potřebami jako jednoho z prostředků udržení samostatnosti a cestě k plnohodnotnému životu těchto jedinců. To, co bylo dříve nemyslitelné, se v dnešní době částečně i díky sportu naplňuje. Lidé se speciálními potřebami nejsou již na periferii, na pokraji společenského zájmu, ale jsou plnohodnotnými členy společnosti. Právě prostřednictvím sportu mohou naplňovat své cíle a zařadit se do společnosti. Nicméně cesta k úplnému odstranění překážek kladených těmto sportovcům je ještě dlouhá. Problémem jsou stále se vyvíjející pravidla a především zařazení do kategorií, které by umožnilo férovější soutěžení. Speciálně v tenise jsou tato dělení stále ve vývoji a pravidla je proto třeba stále aktualizovat, aby byly soutěže spravedlivější. V současné době, kdy si mezinárodní soutěže sportovců se speciálními potřebami vydobýly své místo v centru diváckého zájmu, stává se tato problematika ještě ožehavější. Nemalé finanční zisky plynoucí z úspěšného reprezentování mohou nahrávat jednotlivcům, kteří se neštítí svá postižení dramatizovat či přímo tzv. filmovat tak, aby se dostali na úkor druhých na významné turnaje či paralympijské hry.

Kromě výše umíněných problémů je třeba jmenovat rovněž finanční nároky kladené na amatérské sportovce. Speciálně finanční nároky kladené na tenisty se speciálními potřebami jsou významným limitem, který je třeba zmínit. Tento problém se týká především vozičkářů, protože zatímco běžnému sportovci bez jakéhokoliv omezení stačí koupit si raketu a pár míčků, vozičkář potřebuje speciální vozík, jehož cena se pohybuje v řádech statisíců. Právě finanční stránka může být pro mnohé zájemce o tento druh sportu tím, co je odradí.

Je třeba si uvědomit rovněž rozdíly v technice úderů a samozřejmě pohybu po kurtu, které mohou být v porovnání s tenisem hráčů bez omezení značné. To rovněž klade nároky na vzdělání trenérů, kteří se v budoucnu budou tenistům se speciálními potřebami věnovat. Je třeba dotvořit koncepci tak, aby vyhovovala všem druhům postižení. V této oblasti jsou v současné době ještě četné nedostatky a pro nás, kteří se tenisem zabýváme, to staví velké výzvy k překonání.

Kromě výše zmíněných nedostatků, je třeba rovněž zmínit nedostatečné zpracování této tematiky v odborné literatuře, které by bylo v budoucnu třeba napravit cílevědomým výzkumem v této dynamicky se rozvíjející sportovní oblasti.

12 Zdroje

12.1 Literární

1. ČIČHOŇ, Rostislav. *Tenis vozičkářů, historie - podání a příjem*. Diplomová práce. FTVS UK, 1999.
2. DAŘOVÁ, Klára. *Klasifikace pro výkonnostní sport zdravotně postižených*. Praha: Karolinum, 2008.
3. GOLD, John R. a Margaret M. GOLD. Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*. 2007, 127(3), 133-141.
4. HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017.
5. HÖHM, Jindřich. *Tenis – technika, taktika, trénink*. Praha: Olympia, 1982.
6. JANKOVSKÝ, Jiří. *Tenis*. Praha: Grada Publishing, 2002.
7. KÁBELE, Josef. *Sport vozičkářů*. Praha: Olympia, 1992.
8. KOROMHÁZOVÁ, Vanda a Denisa LINHARTOVÁ. *Jak dokonale zvládnout tenis*. Praha: Grada, 2008.
9. LAKE, Robert. *A social history of tennis in Britain*. London: Routledge, 2015.
10. LANGE, Ellen. *Wheelchair Tennis Coaches Manual*. In Polić Marko. London: International Tennis Federation, 2000.
11. LANGEROVÁ, Martina a Blanka HEŘMANOVÁ. *Tenis a děti*. Praha: Grada, 2005.
12. LINHARTOVÁ, Denisa. *Tenis*. Praha: Grada, 2009.
13. MOORE, Bal a Randy SNOW. *Wheelchairtennis: myth to reality*. Dubuque, Iowa: Kendall/Hunt Pub. Co., c1994.
14. PAČES, Jiří. *Manažerské aspekty mezinárodního tenisového turnaje vozičkářů*. Brno, 2013. Diplomová práce. Fakulta sportovních studií, Masarykova Univerzita.
15. SCHOLL, Peter. *Tenis*. České Budějovice: Kopp, 2002.
16. SUKOVÁ, Barbora. *Tenis na vozíku*. Praha, 2009. Diplomová práce. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Univerzita Karlova.

12.2 Internetové zdroje

1. AUSOPEN. *Men's Wheel chair Singles: Honour Roll* [online]. 2020 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://ausopen.com/history/honour-roll/mens-wheelchair-singles>
2. BBC SPORT. *Esther Vergeer quits wheelchair tennis after perfect decade* [online]. BBC Sport, 2013 [cit. 2021-7-6]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/sport/disability-sport/21426554>
3. BASHEDA, Lori. *Wheelchair tennis king makes Hall of Fame: Local News* [online]. 2010, July 22 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <https://www.ocregister.com/2010/07/22/wheelchair-tennis-king-makes-hall-of-fame/>
4. BEATTIE, Michael. *The uniqlo interview: Ellen de Lange. International Tennis Federation* [online]. 2020 [cit. 2021-7-6]. Dostupné z: <https://www.itftennis.com/en/news-and-media/articles/the-uniqlo-interview-ellen-de-lange/>
5. CÍSAŘ, Martin. *World Team Cup 2003 - Sopoty, Polsko: WTC Sopoty 2003*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů [online]. 2006a [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/old/article.php?item=world-team-cup-2003-sopoty-polsko>
6. CÍSAŘ, Martin. *Prague Cup Czech Indoor 2004: Miroslav Brychta okusil atmosféru velkého finále hned dvakrát a neztratili se ani další čeští hráči*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů [online]. 2006b [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/old/article.php?item=prague-cup-czech-indoor-2004>
7. CÍSAŘ, Martin. *Prague Cup Czech Indoor 2005: Tadeusz Kruszelnický popáté obhájil titul v turnaji plném překvapení*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů [online]. 2006c [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/old/article.php?item=prague-cup-czech-indoor-2005>
8. CÍSAŘ, Martin. *Prague Cup Czech Indoor 2006: Nenasazený Stefan Olsson nedovolil Kruszelnickému získat šestý titul*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů [online]. 2006d [cit. 2021-7-15]. Dostupné z:

- <http://www.cwta.cz/old/article.php?item=prague-cup-czech-indoor-2006-nenasazeny-stefan-olsson-nedovolil-kruszelnickemu-ziskat-sesty-titul>
9. CÍSAŘ, Martin. *World Team Cup 2006, Brasil, Brazílie: Český tým přivezl z Brazílie skvělé osmé místo*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2006e [cit. 2021-7-15]. Dostupné z:
<http://www.cwta.cz/old/article.php?item=world-team-cup-2006-brasil-brazilie>
 10. CÍSAŘ, Martin. *KPM CONSULT Czech Open 2006: Tituly si z Prostějova odvezli Shingo Kunieda a Jiske Griffioen*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2006f [cit. 2021-7-15]. Dostupné z:
<http://www.cwta.cz/old/article.php?item=kpm-consult-czech-open-2006-tituly-si-z-prostejova-odvezli-shingo-kunieda-a-jiske-griffioen>
 11. CÍSAŘ, Martin. *KPM CONSULT Czech Open 2007: Po roční přestávce odletěly obě hlavní trofeje opět do Holandska*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2007 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z:
<http://www.cwta.cz/old/article.php?item=kpm-consult-czech-open-2007-po-rocni-prestavce-odletely-obe-hlavni-trofeje-opet-do-holandska>
 12. CÍSAŘ, Martin. *Articles - BÖWE SYSTEC Tour - 9 - Praha Open*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2006g [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/old/articles.php?column=b%C3%96we-systec-tour&subcolumn=9-praha-open>
 13. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. *Charakteristika tenisu na vozíku*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2021a [cit. 2021-7-13]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/onas/10-charakteristika-tenisu-na-voziku-v-cr>
 14. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. *World Team Cup 2004, Christchurch, Nový Zéland: Na Novém Zélandu uhráli čeští reprezentanti jedenácté místo v elitní Světové skupině 1*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2004a [cit. 2021-7-15]. Dostupné z:
<http://www.cwta.cz/index.php/cs/wtc/22-world-team-cup-2004-christchurch-novy-zeland>
 15. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. *Karviná Open 2004: Domácí Dalibor Potůček obhájil turnajové vítězství a stal se i mistrem republiky*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozičkářů [online]. 2004b

- [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/index.php/cs/docutec/karvina-open/87-karvina-open-2004>
16. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. World Team Cup 2005, Groningen, Holandsko: Český národní tým se v Groningenu vrátil do elitní světové osmičky. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2005 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/wtc/wtc-2005>
 17. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. SMP CZ Wheelchair Czech Open 2009: Prostějovské kurty ovládli Robin Ammerlaan, Katharina Kruger a Jamie Burdekin. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2009 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/system-wheelchair-cz-open/wheelchair-czech-open-2009/71-smp-cz-wheelchair-czech-open-2009-prostejovske-kurty-ovladli-robin-ammerlaan-katharina-kruger-a-jamie-burdekin>
 18. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. SMP CZ Wheelchair Czech Open 2010: tisková zpráv. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2010 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/system-wheelchair-cz-open/wheelchair-czech-open-2010/73-smp-cz-wheelchair-czech-open-2010-tiskova-zprava-17-cervna-2010>
 19. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. Karviná Indoor 2014: Moravskoslezský kraj byl svědkem skvělého vozíčkářského tenisu. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2014 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/index.php/cs/turnaje/karvina-indoor>
 20. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. „Zlatý kanár“ v kategorii tenis na vozíku byl udělen Laděce Pořízkové. Zlatý kanár 2016. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2016 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/aktuality/183-zlaty-kanar-2016>
 21. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. Exhibice v rámci FedCup ČR vs. Španělsko. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2017 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/index.php/cs/aktuality/188-exhibice-v-ramci-fedcup-cr-vs-spanelsko>

22. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. Felicita Cup 2020 plný překvapení. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/index.php/cs/aktuality/232-felicita-cup-2020-plny-prekvapeni>
23. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. Český tenisový svaz vozíčkářů - o nás. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2021b [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/index.php/cs/cstv>
24. CZECH WHEELCHAIR TENNIS ASSOCIATION. Český tenisový svaz vozíčkářů - o nás. *Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů* [online]. 2021c [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.cwta.cz/index.php/cs/tenis-na-voziku>
25. ČESKÝ TENISOVÝ SVAZ VOZÍČKÁŘŮ. *Nejlepší čeští hráči* [online]. 2020 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <http://www.ctsv.cz/o-nas/>
26. ITFTENNIS. *A guide to wheelchair tennis*. [online]. 2020a [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://www.itftennis.com/en/news-and-media/articles/a-guide-to-wheelchair-tennis/>
27. ITFTENNIS. *Nec Wheelchair Tennis Masters: Draws and results* [online]. 2009 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://www.itftennis.com/en/tournament/nec-wheelchair-tennis-masters/ned/2009/wc-itfms-ned-01a-2009/draws-and-results/>
28. ITFTENNIS. *Nec Wheelchair Tennis Masters: Draws and results* [online]. 2014 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <https://www.itftennis.com/en/tournament/nec-wheelchair-tennis-masters/gbr/2014/wc-itfms-gbr-02a-2014/draws-and-results/>
29. ITFTENNIS. *Uniqlo Wheelchair Tennis Tour: About wheelchair tennis* [online]. 2021 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <https://www.itftennis.com/en/itf-tours/uniqlo-wheelchair-tennis-tour/>
30. ITFTENNIS. *International Tennis Federation Regulations: rules of wheelchair tennis*. [online]. 2020b [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <https://www.itftennis.com/media/1457/final-wheelchair-tennis-regulations.pdf>
31. ITFTENNIS. *International Tennis Federation Regulations: rules of wheel chair tennis*. [online]. 2020c [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <https://www.itftennis.com/en/news-and-media/articles/bnp-paribas-world-team-cup-moves-to-october-in-2021/>

32. KÖNIG, Robert. *Prague Cup Czech Indoor 2010*. Oficiální stránky Českého tenisového svazu vozíčkářů [online]. 2010 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <http://www.cwta.cz/old/article.php?item=prague-cup-czech-indoor-2010-dnes-zacal>
33. KUDLÁČEK, Martin. *Tenis na vozíku: Historie v ČR*. Fakulta tělesné kultury centrum APA [online]. 2015 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://apa.upol.cz/sport-v-apa/tenis-na-voz>
34. LONG ISLAND TENNIS MAGAZINE STAFF. Founder of wheelchair tennis Brad Parks elected as ITF Wheelchair Tennis Ambassador. Long Island Tennis Magazine [online]. 2010 [cit. 2021-7-31]. Dostupné z <https://longislandtennismagazine.com/article1166/founder-wheelchair-tennis-brad-parks-selected-itf-wheelchair-tennis-ambassador>
35. MEDICCO. *Tenis na vozíku*. [online]. 2019 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z <https://www.medicco.cz/blog/tenis-na-voziku>
36. MUJROZHLAS. *1995 – tenisová exhibice Martiny Navrátilové v Praze*: mujRozhlas [online]. 2020 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <https://www.mujirozhlas.cz/auditorium/1995-tenisova-exhibice-martiny-navratilove-v-praze>
37. PARALYMPIC.ORG. *Beijing 2008: Paralympics games* [online]. 2008 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z: <https://www.paralympic.org/beijing-2008>
38. PARALYMPIC.ORG. *International paralympic committee: 2016 Wimbledon finalists to face-off in first round* [online]. 2016 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://www.paralympic.org/news/2016-wimbledon-finalists-face-first-round>
39. PARALYMPIC.ORG. *2017 wheelchair tennis world champions named* [online]. 2017 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://www.paralympic.org/news/2017-wheelchair-tennis-world-champions-named>
40. PARALYMPIC.ORG. *Wheelchair Tennis Masters: Entries announced* [online]. 2018 [cit. 2021-7-14]. Dostupné z <https://www.paralympic.org/news/wheelchair-tennis-masters-entries-announced>
41. VIDEMANNOVÁ, Alexandra M. *Tenisový maratón na vozíku 2015*. Vozíčkář a spol. [online]. 2015 [cit. 2021-7-15]. Dostupné z: <http://www.vozickar.com/tenisovy-maraton-na-voziku-2015/>

42. WHEELCHAIR REVOLUTION. *A history of wheelchair tennis, from simple start to global game*. Tennis [online]. 2014 [cit. 2021-7-13]. Dostupné z <https://www.tennis.com/news/articles/wheelchair-revolution>

12.3 Seznam obrázků a zdroje

Obr. č. 1 Zakladatelé vozíčkářského tenisu,

<https://www.cavendishhealthcare.co.uk/blog/wheelchair-tennis>

Obr. č. 2 Brad Parks průkopnický zakladatel tenisu na invalidním vozíku,

<https://www.itftennis.com/en/news-and-media/articles/parks-wheelchair-tennis-has-achieved-more-than-i-thought-possible>

Obr. č. 3 Tenisová raketa 14. a 15. století,

<https://www.tennisreviewer.com/history-of-tennis-rackets/>

Obr. č. 4 Profesionální tenisová raketa,

<https://www.thetennistribe.com/best-tennis-racquet-advanced-players/?fbclid=IwAR12f7ctHVRbCJ6d5ZmMza-xTC0jg1CxshpnJH1fwc-2QHmX-oHLe0am6Hw>

Obr. č. 5 Speciální sportovní vozík určený pro tenisové zápasy,

<https://rmasport.com/tennis/>

Obr. č. 6 Podání,

<https://www.paralympic.org/news/ticket2tokyo-inspires-new-wheelchair-tennis-players>

Obr. č. 7 Forhendový úder s polozápadním držením,

<https://www.paralympic.org/news/uniql0-wheelchair-tennis-tour-calendar-announced>

Obr. č. 8 Forhendový úder s východním držením,

<https://www.activityalliance.org.uk/news/4763-wrexham-welcomes-wimbledon-champion-to-upcoming-tournament>

Obr. č. 9 Bekhend s „push držením“ hraný forhendovou stranou výpletu,

<https://www.paralympic.org/news/wheelchair-tennis-stars-ready-shine-wimbledon-ahead-tokyo-2020>

Obr. č. 10 Čopovaný bekhend,

<https://www.paralympic.org/news/roland-garros-champion-alfie-hewett-out-first-round>

Obr. č. 11 Volej,

<https://www.paralympic.org/shingo-kunieda>

12.4 Seznam použitých zkratek

ATP	Association of Tennis Professionals
ČTSV	Český tenisový svaz vozíčkářů
ITF	International Tennis Federation
IWTA	International Wheelchair Tennis Association
IWTF	International Wheelchair Tennis Federation
WCO	Wheelchair Czech open
WTPA	Wheelchair Tennis Player Association